

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

izhaja vsak petek.

Letna naročnina: Četrletno Din 7-50, polletno Din 15—,
celoletno Din 30—.

Oklenite se jugoslovenske demokracije!

Gospod Pucelj v radičevski torbi — nova nesreča za slovenskega kmeta. — Kdor ima kaj pameti, mu ne bo sledil! — Pristaši SKS, vrnite se nazaj v JDS, ki je za nas vse edina odrešilna!

Gospod Pucelj že čuti, da jo je zopet polomil in da slovenski kmet noče z njim v radičevsko torbo. Sedaj se že izgovarja na razne načine, a zaman, ker njegov kompanjon Prepeluh je tisti, ki je omogočil jasen pogled v karte, za katerimi bi se rad skrival g. Pucelj, da spravi kmeta v zmoto.

Prepeluh je v svojem «Republikancu» čisto jasno povedal, kam gre pot kolovodij SKS. Na nedvoumen in za vsakega razumljiv način je zapisal, da se g. Pucelj pripravlja za vstop v plemensko hrvatsko fronto, ki naj gre v boj proti Srbijancem. Z drugimi besedami se pravi to, da se je g. Pucelj odločil za tisto politiko, ki je že mnogim, med drugimi tudi dr. Korošču, vrat zlomila, državi in ljudstvu pa povzročila nelzmerno gorja.

Do sedaj je bil še vsakdo nesrečen, kdor se je družil z Radičem. Z njim se je politično ubil Stojan Protič, Nastas Petrovič, Ljuba Davidovič, klerikalci pa leže radi Radiča sedaj v občestnem jarku. G. Pucelj pravi, da hoče «sporazum» med Srbi in Hrvati. Zakaj ne išče g. Pucelj sporazuma poprej doma? Ali pa naj pove, kako se z blaznikom napravi sporazum, dokler ne pride k pameti. Na taka vprašanja je treba odgovoriti, kdor hoče pametno in pošteno govoriti o sporazumu. Pomisliti je treba, koliko strahovite škode je Radič napravil državi in ljudstvu zadnjih šest let svoje vrtoglavosti. Ne le sto in sto milijonov nego milijarde škode je napravil hrvatskemu kmetu, pa tudi drugim, ker je ves ta čas samo razdiral in oviral pri delu one, ki so gradili, ali pa hoteli zidati. Povejte, g. Pucelj, s kako pravico bi zahteval brat, ki bi šest let razdiral in zažigal bratovsko hišo, da ga brat za to početje še posebno dobro nagradi. Sporazum je mogoč tam, kjer vsi požrtvovalno delajo, ne pa tam, kjer eni le kriče in zgago delajo, med tem, ko drugi delajo.

Neizmerno škode je povzročil Radič Jugoslaviji, zlasti pa Slovincem s svojim veleizdajskim obnašanjem in rovarjenjem po zunanjih državah proti Jugoslaviji. Na mirovni konferenci v Parizu, torej takrat, ko smo se v naši novi državi Slovinci, Hrvati in Srbi še objemali, je Radič že spletkaril proti Jugoslaviji ter mnogo zakrivil, da nam meja napram Italiji reže tako globoko v živo meso. Ako bi nobenega drugega greha nad Slovinci ne zagrešil, bil bi ta dovolj velik, da bi mu ga ne smeli zlepa odpustiti. Vsekako pa bi tega ne smeli storiti, dokler sedi Stepan Radič v sodnem zaporu in ni izrečena sodba o njegovem rovarjenju. Tudi vezanje z ostalimi radičevci, ki morajo prej še dokazati z dejanji, da so se poboljšali in spreobrili v dobre in zveste državljane, je še dolgo časa preuranje-

no, ker pri teh zagrebških glavah človek nikdar ne vé, pri čem da je.

Ker pa pravi g. Prepeluh, da naj velja Puceljev pristop k radičevščini kot nastop v enotni fronti proti Srbijancem, potem je jasno, da gre za nadaljevanje dosedanje nesrečne radičevske politike z istimi cilji, a v izpremenjeni obliki. Pregovor pravi, da volk izpremeni dlako, narave pa ne. Mesto dr. Korošca naj se v bodoče kot radičevski pomočnik zaletava z glavo v zid g. Pucelja! Njemu sicer to ne bi škodovalo, a kolika škoda bi to bila za slovenskega naprednega kmeta! Kdo je danes še tako kratkoviden, da ne izprevidi, da nas žene taka brezglava in prismuknjena politika v gospodarsko propast! Ali se slovensko ljudstvo res tem ljudem prav nič ne smili?

Zadružništvo in država

Misel vzajemne samopomoči je rodila zadruge, ki so za gospodarsko življenje malega človeka brez dvoma velikega pomena. Pri nas so, žal, dali klerikalni voditelji zadružništvu politično obeležje ter s tem ogromno škodovali razvoju zdrave zadružne misli, ki v vzajemni gospodarski samopomoči ne sme poznati strankarskega sovraštva, ako hoče služiti svojemu pravemu namenu.

Zato se je že večkrat v naši javnosti pojavilo vprašanje depolitizacije zadružništva, to se pravi, da naj bi se iz zadružne organizacije odpravilo vsako strankarstvo. Pravi zadružniki kot taki tudi ne morejo biti strankarji, ako zadružno misel vzajemne samopomoči prav razumevajo, ker zadružništvo nima namena služiti samo gospodarskemu prosperu gotovih oseb in klik, ampak čim širšim plastem ljudstva.

O depolitizaciji zadružništva pa seveda naši klerikalci nočejo ničesar slišati. Zakaj? Oni so večino slovenskega zadružništva vpregli v politični voz svoje stranke ter izrabljajo to zadružništvo za to, da drže ljudstvo v gospodarski odvisnosti od svoje samovolje. Razne podeželske hranilnice in zadruge so namreč zelo uspešno orožje v volilnem boju, ker se marsikak dolžnik boji voliti neklerikalno, ako vé, da mu lahko župnik ali pa kdo drugi izmed klerikalnih veljakov odpove posojilo v hranilnici. Na drugi strani pa so slovenske zadruge osredotočile v rokah ljubljanskih voditeljev klerikalne stranke ogromne vsote zadružnega denarja, s katerimi so ti gospodje osnovali dobičkanosna bančna in razna trgovinska velepodjetja, v katerih imajo kot upravni svetniki masno plačana mesta in ki jim dajejo tudi lepe prispevke za

V svetovni vojni so gonili klerikalci s škofom dr. Jegličem na čelu slovenskega kmeta v boj za Avstrijo in proti Srbom. Z rekvizicijami so ga stalno ropali živil. Zadnja leta je nadaljeval dr. Korošec gonjo slovenskega kmeta proti Srbom, a to na strani zagrebškega radičevstva in židovstva. Sedaj, ko je že dr. Korošec potisnil Slovence s svojo politiko na rob propada, pa pride še g. Pucelj in hoče naše ljudstvo potisniti naravnost v prepad. Kje je tu pamet? Kje poštenje in vest?

Samo ena pot je pravilna: Misel državnega in narodnega edinstva, za katero je treba delati, delati in delati, da nam bo prinesla popolno enakopravnost vseh državljanov ne le v dolžnostih, marveč tudi v pravicah. Samo tako je mogoče, da postane Jugoslavija mogočna država, naš troedini narod pa zadovoljen in srečen.

Samo politika Narodnega bloka, zlasti pa politika jugoslovenske demokracije, ki zastopa ta odrešilna načela, je pravilna in prava. Kdor hoče sebi, svojcem in svojim potomcem dobro, naj se vrne v vrste demokratske stranke, da bo čimprej naša zmaga popolna.

vzdrževanje politične organizacije stranke. Umevno je, da radi teh razlogov nočejo postaviti zadružništvo na nestrankarsko stališče, ker bi jim izginili iz rok razni bogati viri, ki bi se v primeru depolitizacije porabljali izključno le za zadružništvo samo, to se pravi, za koristi zadružnikov, ne pa za posamezne klerikalne voditelje v Ljubljani in za strankarsko blagajno klerikalne stranke.

Srbija je bila že pred vojno znana kot dežela z zelo razširjenim zadružništvom in tudi vodilni politiki naše države SHS v polni meri vpoštevajo važnost zadružništva za narodno gospodarstvo. Zlasti vlada Narodnega bloka se dobro zaveda, kolikega pomena je zadružništvo za naš kmetijski stan, ki tvori ogromno večino prebivalstva naše države. To svojo zavest je zlasti pokazala s tem, da je predložila Narodni skupščini zakonski načrt, po katerem bi se iz državnih sredstev dajali potom posebnih nestrankarskih zadrug, v katerih bi imeli glavno besedo zadružniki sami, ceneni krediti. Osnovati bi se imele v vsaki pokrajini osrednje zadruge, ki bi jim bile podrejene zadruge, ustanovljene za vsak okraj. V te zadruge bi lahko vstopile kot članice tudi že obstoječe zadruge, ki bi hotele biti deležne cenjenih posojil iz državnih sredstev. Namen te kreditne organizacije, nad katero bi imela država samo v toliko pravico nadzorstva, da bi vedela, ali se porablja državni denar pravilno, ne bi bil samo, omogočiti kmetickemu prebivalstvu dajanje posojil z nizkimi obrestmi, ampak tudi z neposrednim vplivom spraviti celokupno zadružništvo na nepolitično podlago ter ga napraviti dostopnega vsakomur, ne glede na strankarsko prepričanje, kdor bi potreboval njegove pomoči. Saj ima

demokratski kmet iste potrebe in težave kakor klerikalni ali pa radikalen, ozir. katerekoli druge stranke.

Tega pa naši klerikalci nočejo. Zato so vprizorili veliko gonjo proti zakonu o kmetijskih kreditih ne samo zato, ker se boje, da bi pri novih zadrugah ljudje raje jemali cenjša posojila kakor pri njihovih posojilnicah in v njihovi banki, ampak tudi zato, ker hočejo imeti celo zadrugništvo popolnoma v svojih rokah. Oni bi pač radi imeli, da bi država dala denar, toda samo njim, ki bi potem delili po svoji volji, komur bi ga hoteli, in za take obresti, kakršne bi sami določevali. Oni hočejo obdržati slovensko ljudstvo tudi nadalje gospodarsko v svojih rokah, da bi ga imeli še nadalje politično v svoji oblasti. To, kar sami delajo sedaj, pravijo, da je namen nove kreditne organizacije jugoslovenskega kmeta. «Domoljub» namreč piše, da hoče vlada v nameranih državnih zadrugah imeti zase nov bič, s katerim bi lahko zlasti ob volitvah udarila po kmetu in po ljudstvu: «ali voli za režim ali pa ti bo odpovedan kredit in prodan grunt!»

Kako zlobna je ta trditev, je najbolj razvidno iz tega, da ni nikjer rečeno, da ostane sedanji režim za večne čase na krmilu, ker je jasno, da je vsaka vlada več ali manj samo začasna, na drugi strani pa ovrže to trditev že tudi samo dejstvo, da lahko postanejo članice novih zadrug že vse obstoječe klerikalne zadruge, ki bi imele pravico soodločevanja.

Seveda, klerikalni voditelji se boje, da bi se kmetje ne posluževali prilike za nabavo cenenih posojil naravnost od novoustanovljenih zadrug brez posredovanja klerikalnih denarnih zavodov in da bi naš kmet ne postal gospodarsko neodvisen od klerikalne milosti.

Klerikalno hujskanje proti zakonskemu načrtu o kmetijskih kreditih odkriva skrb klerikalnih voditeljev, da bi njihova korita ne postala preplitka. Samo s tega stališča se mora presojati vsa njihova gonja, ki nima ničesar skupnega s koristmi našega kmeta.

Politični pregled

Po enotedenskem premirju, tekem katerega je vlada pripravljala zakonske osnutke, se je Narodna skupščina v ponedeljek zopet sestala k zasedanju. Toda radi smrti bivšega skupščinskega podpredsednika Bakića je prva seja bila prekinjena, da so se poslanci in ministri lahko udeležili pogreba. V torek pa je že zopet bil

v Narodni skupščini viharni dirindaj,

pri katerem so se seveda klerikalni tigri in nekateri radičevci vnovič pokazali za mojstrske kričače. Manire, kakršne kažejo klerikalni poslanci v Narodni skupščini, so za nas Slovence vedno sramotnejše. Oni kratkomalo prezirajo sleherno delo in vsak pameten razgovor o državni poslih ter se venomer skušajo z izzivanjem in ravsajanjem izkazati za poglavitne zdražbarje. Vsa beograjska javnost jih obsoja, dnevniki jih neprestano pozivajo, naj se obnašajo dostojno in naj ne zapravljajo ugleda slovenskemu ljudstvu, katero zastopajo. Zaman! Vsak trezen nasvet, vsako resno svarilo je bob ob steno. Klerikalni tigri ravsajajo nadalje in kažejo svojo popolno nesposobnost z neprestanimi izgredi in s takimi otročjimi junaštvi, kakor je trganje cirilskih napisov. Kakor tudi obžalujemo to sramoto, vendar obenem z zadovoljstvom ugotavljamo, da so se klerikalni tigri končno začeli tudi v Beogradu kazati takšni, kakršni so: **stari protijugoslovenski zagrizenci in docela nesposobni zastopniki**

naivnega slovenskega ljudstva, ki jim je tudi pri zadnjih volitvah zaupalo večino mandatov navzlic našim resnim svarilom.

Navzlic vsemu pa se seveda delo v Narodni skupščini krepko nadaljuje. V doglednem času bomo imeli že lepo vrsto prepotrebni zakonov, ki bodo uvrstili naše notranje politične razmere. A v zunanji politiki je tudi za našo državo bil velike važnosti sestanek zunanjih ministrov Male antante,

ki se je vršil v Bukarešti od petka do ponedeljka. Zunanji ministri dr. Ninčić (naš), doktor Beneš (češko-slovaški) in Duca (rumunski) so poglobili zvezo vseh treh držav tako, da je dandanes Mala antanta glavna čuvarica mira v Srednji Evropi. Pomen njenih združenih sil je tem večji, ker Nemčija po izvolitvi Hindenburga zopet pričinja izzivalno nastopati. Hindenburg je sicer v torek prisegel, da bo «čuval republiko», toda izven dvoma je, da bodo stari nemški napeteži kmalu začeli stremeti za tem, da se v Nemčijo povrne

«kajzer» Viljem ali njegov sin,

kar bi pomenilo takojšnjo zopetno ogrožanje evropskega mira. Poleg tega Velenemci stremijo za tem,

da bi avstrijsko republiko priključili k Nemčiji

in tako zagospodarili v Srednji Evropi. Mala antanta je proti tem težnjam čvrst protiutež in bo s skupnim nastopom z zunanjimi velisilami znala prekrižati marsikak velenemški račun.

Vrlo važni so naši odnosi z Bolgarijo. Po obisku bolgarskega zunanjega ministra Kalfova v Beogradu se je razmerje zopet izboljšalo, napetost je pojenjala. S tem pa seveda še ni rečeno, da bi naša država odobrvala

grozodejstva, ki jih počenja sedanja bolgarska vlada

nad svojimi nasprotniki. V ponedeljek je v Sofiji bila izrečena smrtna obsodba proti atentatorjem, ki so v cerkvi sv. Nedelje namestili peklenški stroj. Sedem je obsojenih na smrt in bodo te dni javno obešeni pred cerkvi sv. Nedelje, več ostalih pa bo v ječi presedelo dolga leta. Obenem so še vedno polni vsi bolgarski zaporji in razprave se nadaljujejo. Mi vsega tega ne odobravamo, toda z državnega stališča je za nas poglavitno, da je po posetu ministra Kalfova pojenjala napetost med našo državo in Bolgarijo.

Anton Stražar:

(Dalje.)

VIII.

Saljivi kaplan Franc se je kar nanagloma ves predrugičil. Seznanil se je z novodošlim Žumrovim gospodom. Ljudje so menili, da je postal čudak ali puščavnik. V pozni jeseni je kaplan zapustil Ravnice in odšel v tuje kraje nevernikom označevati krščansko vero...

V hladnem jesenskem meglenem jutru je zamišljen koračil kaplan Franc od podružne cerkvice nazaj proti Ravnicam.

Mladi mož je bil nekam otožen, tako nekako, kakor je bilo otožno isto jesensko jutro. V svoji zamišljenosti je popolnoma prezrl, da stopa prav hitro za njim že precej prileten možak, bolj gosposko opravljen.

«Dobro jutro, gospod! Vi ste pa zelo hitri, komaj sem Vas došel.»

Kaplan se začuden ozre in odzdravi. Došlec pa nadaljuje:

«Moram se Vam predstaviti. Kličejo me tukajšnji ljudje za Žumrovega gospoda. Rojen sem bil tukaj, nato pa sem se klatil po širnem svetu kot zdravnik. Sedaj sem se vrnil v

domači kraj — unret... Veselilo bi me, če bi stopili malo z menoj v mojo palačo.»

Z veseljem in nekakšno radovednostjo je stopal kaplan z Žumrovim gospodom. Po poti grede sta malo govorila. Stari gospod je le vprašal kaplana, kako mu ugaja v tem kraju, pa če je zadovoljen s svojim duhovskim stanom.

Kaplanova navada ni bila, da bi lagal, zato mu je kar kratko povedal, da se ne počuti zadovoljnega.

Žumrov gospod vzame iz žepa tokakiro in ponudi tudi kaplanu. Čeprav ta ni nosljal, si vendar vzame tobak; seveda je začel prav hitro kihati.

Ker so nasproti njima in za njima prihajali ljudje, ki so šli na njive ruvat repo in korenje, sta kaplan in doktor začela govoriti latinski.

«Če se ne motim, mladi prijatelj, se najbrže zato ne počutite zadovoljnega v svojem duhovskem stanu, ker imate kake stare srčne rane... Kaj ne, da bo tako...?»

Kaplan se zelo začudi bistroumnosti starega doktorja in mirno odgovori: «Da, nekaj takega bo, ampak več se pomeniva pri vas na domu!»

«Tako, tako, mladi prijatelj, me veseli, da ste mož poštenjak in ne hinavec, kot jih je žalibog precej v vašem svetem stanu.»

Kmetje, ki so šli mimo, so se kar križali, ko so čuli latinski razgovor. Anžurjev hlapec Nejče se je kar na debelo lagal delavkam na njivi:

«Veste, ženske, srečal sem sedaj Žumrovega gospoda in našega kaplana, govorila sta po latinski. Jaz seveda, ki sem hvala bogu hodil v latinske šole (še prvega gimna-

zijskega razreda ni mogel dovršiti), pa zavijem za notarjevo živo mejo in poslušam; ker sta se namreč ravno ustavila in tobak nosljala. Pa veste, kaj sta se menila? Da pojedeta v Špikovo goro odkopavat zaklad. Mar vam že nisem dostikrat pravil, da so v gori cele kadi zlata. Sedaj ste pa lahko prepričane, da nisem jaz tako bedast, kakor izgledam. Le to sem neumno storil, da nisem šel v lemenat; bi mi vsaj sedaj ne bilo treba ruvati repe, pa v hlevu ležati, ampak bi bil že rejen fajmošter... Eja, kam človek zabrede!...»

Kaplan je prišel z doktorjem do njegove hiše.

Pazno se je oziral na vsako malenkost in posebnost, ko je stopal za starim gospodom.

Doktorjeva hišica je bila majhna, zidana in zelo snažna, krita pa je bila s slamo. Skozi vežo, ki služi na kmetih obenem tudi za kuhinjo, sta stopila v hišo.

V hiši je že bolj priletna ženska ravno urejevala sobico in dokončavala s snaženjem.

«Barba, ko zgotoviš vse delo, pojdi in skuhaj kavo in vrzi kaj v ponev, da se bo ocvrlo. Poprej pa prinesi brinjevčka in kruha, kajti moj gospod prijatelj je že potreben okrepčila!»

Doktor je nato vodil kaplana iz hiše v kamrico k mali mizici in mu velel sestiti.

V kratkem si je kaplan ogledal vso to sobico. Imel je kaj videti.

Ob steni je stala velika omara s steklenimi vratmi, v nji je bilo polno knjig in raznih drugih zdravniških pripomočkov. Nad omaro v sredi pa je bila mrtvaška glava iz mavca — čuden okrask. A na stenah je viselo par

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Državna meja se nam seka. Sekira poje po naših gozdovih kar počez, kakor bi jo bili dali norcu v roke. Izgleda, da Italijani niso pristopni za nobeno pametno besedo. Isto igro igrajo, kakor jo je pred vojno Avstrija. Kolikokrat je morala Srbija odnehati, četudi je bila v pravu, končno je pa le zmigala pravica. Tudi za Italijo se že mōči šiba. Tem prej ji bo zapela novo mašo, čimprej se bomo Jugoslovani zavedli svojih državljanskih dolžnosti. Trpečemu obmejnemu prebivalstvu kličemo: Potrpite, čas dela za vas!

ŠT. VID NAD LJUBLJANO. Če greš pozno zvečer skozi Št. Vid, ti naenkrat začne srce burneje biti, kri hitreje krožiti, obdajo te čudovito sladki občutki, kajti na ušesa ti udarjajo akordi italijanskih pesmi, katere brenka tamburaški zbor pod vodstvom znanega rodoljuba kaplana g. Franca Kogejja. Vmes pa se sliši njegov zadirajoči: «Piano, forte!» Nepopisno hrepenjenje se te polasti, hrepenjenje po deželi polentarijev, kjer dozorevajo vinske jagode, debele kakor krompir, kjer se pije vino «chianti» kar iz škafov. O, oprostite! Zabe v Vovkovi kotli Vam odgovarjajo: «Va fuori, o straniero! Kvak, kvak!»

POLJANSKA DOLINA. V nedeljo se je vršila v Sokolskem domu predstava «Vdove Rošlinke». Igrala se je vseskozi dobro. Naši igralci zaslužijo za svoj trud in vztrajnost obče priznanje in zahvalo. Kljub slabemu vremenu je bila prireditev dobro obiskana in se je završila v najlepšem redu. — Pretekli teden je bila v dolini birma. Priznati se mora, da se je vršilo to veselo praznovanje mladine v najlepšem redu brez vsakršnih posebnih političnih izpadov v cerkvi na politične nasprotnike in naša društva. Tako naj bo tudi v prihodnje, pa bomo drugače govorili. Pod klopi seveda ne bomo zlezli ali morda zatajili naše politično prepričanje.

BUKOVŠČICA NAD ŠKOFJO LOKO. V zadnjem dopisu od nas je bilo poročano, da so si

nekateri klerikalni fantje hudo v laseh zaradi nekega dekleta. Vzrok pa ni dekle, kakor se sedaj sliši, ampak — osel ali mogoče oslica. Stvar je naslednja: Dva Orla iz Knapov sta pred leti kupila starega osla, ga pobila in pojedla. To sta naokrog razbobnala, tako da je prišlo na uho nekemu hudomušnežu, ki je na njun račun skoval zasmehovalno pesem. S tem pa je bil ogenj v strehi in so si Orla prav pošteno skočili v lase sami med seboj. Tako društvo res dobro skrbi za zabavo. Sploh je orlovsko društvo pomilovanja vredno, ker nima primernega človeka, ki bi prevzel vodstvo. Zdaj ima glavno besedo ga. Jelenčeva; kakor ona gode, tako se pleše. Načelnik Orlov je neki mlečnozobnik, ki bo menda zdaj, kakor pravijo, vtepal disciplino v glave z bikovko, ki jo je že naročil. Ker se pa nekateri tega bojijo, si bodo ustanovili oslovski krožek pod vodstvom tistih dveh, ki sta pri oslu že prizadeta. Člane bosta lahko dobila. Torej vidite, g. urednik, da smo zelo napredni. Zdravo!

STUDENEC. Na zadevno prošnjo potrjujemo, da g. Anton Ambrož ni pisec dopisa pod gornjim naslovom v 14. številki našega lista — Uredništvo.

STUDENEC. Pisec dopisa z dne 8. t. m. ni bil dobro informiran glede pismonoše, ker bolnica za duševne bolezni nima državno nastavljenega pismonoše, ampak sta kar dva: mizar in kurjač, ki opravljata tudi službo pismonoše. Tako je lahko eden ali drugi pustil zaradi nujnega dela časopise kar tam na neki mizi in roke je imel tudi lahko umazane od barve ali premoga, ne pa od «Domovine», kakor poroča opazovalec; saj «Domovina» ni tako črna, če jo prav klerikalci vedno bolj črnijo, da bi si moral še tako zagrižen klerikalec roke umiti. — Opazovalec.

RADOMLJE. V nedeljo 17. t. m. ob 4. popoldne uprizori tukajšnji Sokol Golarjevo komedijo v treh dejanjih «Vdova Rošlinka» v dvorani br. Jermana. Prijatelji iger in vsi, ki si želite smeha, pridite!

RAKA PRI KRŠKEM. Vsak družinski oče skuša svoje otroke krščansko vzgojiti. Dvomim pa, ali bo to meni in drugim mogoče v razmerah,

v katerih živimo v naši župniji. V času pred volitvami sem poslal k spovedi svojega otroka v mnenju, da bo v cerkvi dobil kaj pametnih nauk. Ko je otrok prišel domov, sem ga vprašal, kaj je rekel gospod župnik. Otroku mi je odgovoril, da ni bil župnik nič hud, da pa je vprašal, ali jaz, njegov oče, kaj molim, ali hodim k maši in kaj sploh delam. Gotovo je, da otrok ni mogel drugače odgovoriti, kakor da ne ve. Ne bom opisoval svojih razmer, mnenja pa sem, da tak način vzgoje, kakor jo uvaja naš g. župnik, ne more dobro vplivati na otroke, ker ni dolžnost otrok, da pazijo na očeta, kam hodi in kaj dela. Če hoče g. župnik kaj vedeti o starših, naj jih sam vpraša. Dobro vem, zakaj je župnik izpraševal otroka po meni. Rekel sem mu namreč ob volitvah, ko me je nagovarjal, naj volim klerikalno listo, da ne more računati na moj glas. Menim pa, da bi njegovo strankarstvo ne smelo iti tako daleč, da bi zlorabljal spovednico za to, da bi izpraševal otroke, kaj njihovi starši delajo. Bolje bi bilo, da bi g. župnik izvrševal svojo duhovniško službo, kakor se spodobi, in da bi ne izrabljali tudi hiše božje v politične namene. — Faran.

ZABUKOVJE PRI SEVNICI. Že komaj se spominjamo, kdaj smo v «Domovini» čitali zadnji dopis iz našega kraja. Zatorej se pač moramo zopet malo zglasiti zdaj v lepi pomladi. Kakor vsako leto smo tudi letos na dan sv. Marka imeli procesijo od kapele v Lašah pa do podružnice sv. Jurija v Ternovcu. Procesije se je udeležilo obilo ljudstva in prosili smo za dobro letino na polju in v vinskih gorinah. V vsej pobožnosti pa smo se morali nasmehnuti, ko je naš župnik pri litanijah v cerkvi molil tudi še za cesarja. Saj nič ne rečemo, morda je to g. župniku kar tako po stari navadi iz avstrijskih časov prišlo v molitev, toda dušni pastir mora pred oltarjem biti zbrana duha in mora premisliti, komu in za koga nameni svojo molitev. Zato so farani majali z glavo in dejali: «Ah, našemu gospodu cesar še vedno brni po glavi.» Gospod župnik, odslej pa le začnite moliti za jugoslovenskega vladarja! — Faran.

lepih pokrajinskih in drugih slik. Ena je kaplana posebno zanimala: na sliki je bil cel krog samih mrtvaških glav, pri vsaki pa nadpis po vrsti stanov od cesarja do berača. V sredi, v praznem krogu pa je bilo zapisano: «Kdo najde tukaj razloček? — Po smrti smo vsi enaki!»

«No, mladi prijatelj, ali vam ugaja ta-le slika? Kaj ne, da je resnična? Vedite, jaz že moram misliti na smrt. Verjemite mi, da sem tega življenja že do grla sit. Človeku, ki je toliko žalostnega doživel kakor ravno jaz, ni dosti do tega življenja. Le pomislite, mladi prijatelj, meni se je v mladih letih kazalo

življenje v najlepših barvah. Ljubila me je krasna in dobra deklica — a zapeljal mi jo je moj najboljši prijatelj... Dolgo, dolgo se mi ni zacelila ta huda srčna rana. Slučaj pa je nanesel, da sem ugledal tole sliko z mrtvaškimi glavami, ki ste jo Vi tako dolgo opazovali. Pogled nanjo me je popolnoma predrugačil. Kupil sem jo takoj. Prišel sem do zaključka, da smo ljudje na svetu le popotniki, ki živimo v samih sanjah, nadah in prevarah. Vam pa svetujem, mladi prijatelj, katoliški duhovnik ste, pojdite med nevernike, prižigat jim luč prave vere! S tem si spletete nevenljiv venec in prisluzite nebeško plačilo!...»

Na kaplana Franca so imele te besede velik vpliv — tako velik, da je samo rekel: «Res je tako, gospod doktor! Naše pozemeljsko življenje so same sanje. Tudi jaz sem že doživel velike prevare... Vedite, še sedaj v tem svetem duhovskem stanu sem živel lahkomišljeno. Odpusti mi te pregreške, ljubi Jezus! Prav govorite. Med nevernike odidem — prižigat luč svete vere.»

Medlo jesensko solnce je bilo že sredi nebeškega svoda, ko se je kaplan pristrčno poslovil od doktorja s trdnim sklepom, da v kratkem zapusti milo rodno slovensko zemljo in se kot misijonar poda v daljne tuje kraje učiti in kazati poganom pot k Bogu...

Zelo čudno se je zdelo tisto dopoldne Katrici, kako da kaplana tako dolgo ni domov. Katrica se je namreč na Ravnicaah med vsemi najbolje razumela s kaplanom Francem, le z njim je bila v zaupnem prijateljstvu. Marsikdaj je šaljivi kaplan s šegavostjo pregnal domotožje dekletu. Ne vé se, kaj bi bilo še

vse povzročilo to prijateljstvo, da ni kaplan bil na obisku pri Žumrovem gospodu.

Komaj teden dni prej je kaplan odkrito izpovedal dekletu svoje žalostne spomine: kako je ljubil svoj čas izvoljenko, tako ljubil, da je bolj ljubiti ni mogel. Pa prišle so vmes ovire. Teta, ki ga je podpirala v šolanju, mu je vse razdrla... Brez potrebnih življenjskih sredstev ni mogel iti na vseučilišče — odšel je torej prisiljen v semenišče. Njegova ljubljena Anka pa je v žalosti zbolela in umrla; njena podoba je stala kaplanu vedno pred očmi...

Seveda je tudi Katrica povedala kaplanu svoje žalostne doživljanje, ki so ji bili povzročeni radi Trdinovega Jake.

Ko sta si tako drug drugemu odkrito povedala vse, je rekel kaplan: «Vidiš, Katrica, ti si bila nesrečna, jaz tudi. Ti si po značaju čisto podoba moje nepozabne Anke, zato te imam rad!»

Dekle je seveda začudeno gledalo kaplana. Zadnje njegove besede so ji bile precej dvomljive. Zaprla jih je v svoje srce. Postala je kaplanu neomajno zvesta z vso svojo preprosto dušo. Vdano je skrbela zanj...

Tisto opoldne torej, ko je Katrica po dolgem čakanju le ugledala kaplana prihajati, jo je obšla neka čudna slutnja.

Hitro je odšla po jedila in mu jih prinesla. «Katrica, sedi tukajle!» ji pravi kaplan.

Dekle uboga, pa se zelo čudi kaplanu, ki je bil videti tako izpremenjen. S strahom ga vpraša:

«Gospod, ali ste bolni, ko tako čudno izgledate...?»

Kaplan je začel dekletu pripovedovati vse, pa tudi svoj sklep, da odide na prigovarjanje

ZAGORJE OB SAVI. V naši priljubljeni «Domovini» še nismo čitali, kako napreduje naša Marijina družba. Reči moramo, da prav izvrsno. Pri nas namreč prav nič ne čutimo, da taka družba kaj povoljno vpliva na moralo, kajti kar dve družbarici sta se v zadnjem času spečali. Kdo teh smo vedno videli v cerkvi s svetinjo, no sedaj pa se je očitno izkazalo, kaj velja njena hlinjena pobožnost. Le tako naprej! — Vse vedež.

TRBOVLJE. Na zadevno prošnjo potrjujemo, da g. Tone Kuhar, učitelj v Trbovljah, ni pisec našega dopisa, ki govori o g. Pauerju in uradnikih, ki so bili naslikani v «Ilustriranem Slovencu». — Uredništvo «Domovine». — G. Kuhar nam obenem izjavlja, da sploh ni videl dotične slike, ker ni vedel doslej, da ta ilustrirani list eksistira.

TRBOVLJE. V nedeljo se je v Trbovljah gođilo pohujšanje v dolini šentflorjanski. Povodom sestanka orlovskega posavskega okrožja je nastopil naš kaplan R. kot načelnik Orlov v telovadnih hlačah in srajci. Oh, Marija pomagaj, kako so naše pobožne devičice sramežljivo zavijale oči. Mlajše so bile zadovoljne in so menile: «Fant se je pa le postavil!» — Čuk na palici.

LAŠKO. Laščani se že pridno pripravljajo na vsokoljski izlet v Prago. Da se jih bo moglo udeležiti kar največje število, so ustanovili fond «Praga», v katerega se vplačujejo mesečni prispevki. Prispevki onega, ki se ne bi udeležil izleta 1926, pripadejo drugim udeležencem. Kdor želi videti Prago in druga velika mesta bratske Češkoslovaške, naj pristopi k fondu.

DEBRO PRI LAŠKEM. Našo prijazno vasico še ni nikdar obiskal kakšen klerikalni občinski odbornik ali se sploh pobrigal za naše potrebe. Samo to so zahtevali od nas, da smo svoje glasove vedno oddajali za SLS. V to klerikalno vas pa je prišel že večkrat g. gerent, o katerem pravijo, da je demokrat, katerih naj nas obvaruj Bog. Mi sedaj po uslugah, ki jih je že napravil

g. gerent naši vasi, kličemo k Vsemogočnemu: «Bog ohrani nam in naši občini še prav dolgo gerenta in ne dopusti, da bi prišli še kdaj v občini do besede možje, ki ne poznajo želja svojega bližnjega, ampak le lastni jaz in lastni žep. Amen.» G. gerenta prosimo, da nam ostane še nadalje naklonjen. Ko pride zopet do volitev, se hočemo in se bomo izkazali hvaležne. — Debrovčan.

SV. KRISTOF PRI LAŠKEM. Dopisniku «Slovenskega gospodarja» ne dá žilica miru, da ne bi napadal od velikega župana imenovanega gerenta. Lump si izmišljuje stvari, ki so gerentu povsem nezane, in to dela le zato, da seje sovraštvo proti gerentu, s katerim so občani povsem zadovoljni. Nočem pisati o gospodarski nesposobnosti bivših klerikalnih odbornikov, povem pa občanom, da je občinska blagajna prazna, neplačanih računov pa je za 60.000 Din. Če misli uredništvo «Slovenskega gospodarja», da je za SLS koristno, da se napada korektni gerent, potem naj le nadaljuje z lopovskimi izmišljotinami. Mi pa bomo začeli govoriti jasno in odkrito in bomo javno ožigosali vse one klerikalne prvake, ki so bili najnesposobnejši voditelji občinskega gospodarstva.

SV. KRISTOF PRI LAŠKEM. Udarec, ki je zadel naše klerikalne občinske nesposobneže z razpustom odbora in postavitvijo gerenta, hudo peče. Boli jih glava, ker jih ljudstvo več ne mara. Zato lažejo o samostojnih demokratih in o g. gerentu. Tu vam prav nič ne koristi lažnivo javkanje v «Slovenskem Gospodarju». Ljudje vendar vsi vidijo, kako je. Nazadnje pa je še «Slovenski gospodar» izjavil, da je bilo bolje v avstrijskih časih kakor sedaj — za Vas seveda. To je čisto res, kajti tedaj ste Vi, klerikalci, delali, kar ste hoteli, in tako počenjali med ljudstvom najrša nasilstva.

BREZNO NAD LAŠKEM. Dne 17. t. m. ob 16. uri se bo vršila tukaj seja odbora Javne ljudske knjižnice v Kozoletovi gostilni. — Vekoslav Povše, t. tajnik.

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Upokojeni klerikalni vodja C. zopet dviga glavo. Ko je bila klerikalna stranka pri nas na višku svoje moči, tedaj ga je g. župnik poslal v pokoj kot zaslužnega agitatorja klerikalne stranke, ker mu menda ni ugajalo njegovo življenje. Toda sedaj je naš g. župnik zopet izpremenil mišljenje. Zato kliče možaka na pomoč. A bo vse zastoj; tudi on ne bo rešil naših klerikalcev pred sigurno smrtjo.

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Zadnji «Slovenski gospodar» je na nesramen način napadel g. gerenta, češ, da se hoče vmešavati v zasebne stvari neke gospodinje in njenega hlapca. Kakor smo izvedeli, se je dopisnik glede g. gerenta prav lopovsko zlagal, pač pa omenjeno zadevo obravnava pristojno sodišče. Ker klerikalcem pri tem posestvu setev ne gre v klasje, izlivajo svojo onemoglo jezo na g. gerenta, na g. sodnika si namreč ne upajo. Hinavci, ubijalci morale!

ŠT. VID-GROBELNO. Naš igralski krožek je res marljiv. Vedno iznajde kaj novega in lepega. Po zelo dobro uspeli drami «Pri Hrastovih» je uprizoril veseloigro «Vdova Rošinka», ki se je dne 19. in 26. aprila igrala v polni dvorani. Smeš in veselo razpoloženje sta pričala o dobrih nastopih posameznih oseb in skupin. To je prva podeželska uprizoritev le veseloigre.

ŠMARJE PRI JELŠAH. Ni bila sicer neumna ideja onega, ki je pogruntal porabo brizgalne gasilnega društva pri gašenju apna za Katoliški dom, ali vsekakor ni na mestu. Na odgovornost naj bi se pozval oni, ki je to dovolil. Brizgalna ima reševati druge naloge. Če bi bila sila in potreba, smo radovedni, če bo brizgalna tako hitro na razpolago.

ŠMARJE PRI JELŠAH. V našem trgu se je vršila prošlo nedeljo 10. t. m. velika slavnost. Tukajšnje gasilno društvo je proslavljalo odlikovanje našega velezaslužnega gasilca g. Volbenka Šafarja, dimnikarskega mojstra v Šmarju, ki je bil odlikovan od Nj. Vel. kralja z zlato svetinjo

doktorja in vsled žalostnih spominov daleč, daleč v tuje kraje. Zaključil je: «Čeprav sem bil prisiljen postati duhoven, ali vendar, kar sem prisegel, hočem izpolnjevati! Da, izpolnjevati hočem svoj poklic še boljše, nego sem prisegel! A ti, Katrica, tebe ne veže nikaka prisega, da bi morala ostati sama. Če se ti nudi prilika, poroči se! Jaz se te bom pa vedno spominjal in bom molil za tvojo srečo. Kmalu odidem. Nočem več bivati v tej Sodomi in Gomori; nočem obremenjevati svoje duše s črnimi madeži kakor drugi, ki tu še slepijo ljudi, a večnega Sodnika ne bodo varali, ne. Odhajam! Hočem posnemati našega Učenika, ki dostokrat ni imel kamna, da bi nanj položil svojo trudno glavo. In ne dvomim, da bom srečen...»

Kaplan Franc je resnično ostal pri svojem trdnem sklepu. V pričetku grudna, ko so že padle prve snežinke, se je začel poslavljati od njemu tako vdanih Ravničanov. Zaman so se trudili njegovi prijatelji, da bi ga odvrnili od njegovega sklepa. Vsakemu je le rekel: «Do sedaj sem živel temu svetu in sebi, odslej naprej pa hočem živeti za zveličanje in blagor drugih.»

Solska mladina in vsi ravniški veljaki so ga na dan odhoda slovesno spremili na kolođvor. Ob slovesu, ko je kaplan že moral vstopiti v vlak, so imeli vsi rosne oči... Tudi kaplan si jih je z robcem otiral ob oknu...

Svojim ljubljencem je za slovo še spregovoril: «Veseli me, ker sem bil tako priljubljen med vami. Zahvaljujem se vam, ko ste se potrudili in me spremili sem. Molite zame, da bom lahko premagal vse težave! Če se ne vidimo več na tem svetu, se snidemo onstran groba! Z Bogom!»

Dolgo so še gledali ljudje za vlakom, v katerem se je odpeljal in slednjič izginil iz-

pred oči... Učitelj, ki je vodil šolsko mladež, in župan sta šla nazaj grede skupaj in se pogovarjala o kaplanu: «Škoda je gospoda Franca; Bog si ga vedi, kdo ga je do tega privedel, da je zapustil naše kraje?...»

Vsi so žalovali za kaplanom Francem, najbolj pa Katrica. Ona je gledala skozi okno, ko se je sredi množice poslavljajal kaplan — in je jokala... Sklenila je zapustiti Ravnice, da bi je ti kraji ne spominjali na prijateljstvo kaplanovo, pa da bi laže pozabila tudi lastno gorje...

Par dni za tem je prejela tudi od doma pismo, da je mati obolela in želi, da ji Katrica pride streč. In tako se je zgodilo, da je komaj teden dni po kaplanovem odhodu odšla tudi Katrica iz Ravnic.

Konec prvega dela.

Dr. I. L.:

Moj oče

Bil si mož! Življenje tvoje bilo je v resnici boj; zdaj končal si težke boje, spavaj mirno, oče moj!
Nagrobni napis.

Morebiti se ne bo zdelo vsem prav, da pišem sam o svojem očetu. Mislim pa, da bi pisal o njem istotako, če bi tudi ne bil moj roditelj. Tako zvana javnost nima časa, da bi globlje pogledala v človeka, zato smatram za dolžnost, da mu postavim ta skromni spomenik.

Spominjam se, da smo v mladih letih brali v «Slovenskih večernicah» spis o «Očetu Cenetu». Moj oče je tisti preprosti življenjepis zelo rad čital, ne le zato, ker je očeta Ceneta prav dobro poznal iz časa svojega bivanja v Ribnici, ampak tudi zato, ker je očeta Ceneta

popisal njegov sin. Zdelo se mu je, da je to lep dokaz sinovske ljubezni in hvaležnosti — in da je te vrste lastnosti visoko cenil pri vseh ljudeh. Dandanes so morda bolj redke, nego so bile nekđaj, a zato ne bomo rekli, da so manj vredne in manj potrebne. Posebno če so tako upravičene, kakor so bile pri njem. Zato bi bilo krivično, ko bi mu odrekli za vse, kar je storil za nas in za druge, to javno priznanje, ki je samo zaslužen spomin dobrega človeka in velikega idealista.

Aha — bodo rekli tisti, ki se niso vedno ali nikoli strinjali z njim — že pretirava. Velikega idealista! Ali je to kaka zasluga? Imate prav! Idealizem ni zasluga. To je nekaj, kar je človeku dano samo po sebi. Recimo: od narave! Ali od Boga! Saj idealist navadno ni najsrečnejši človek na svetu, ako merimo zemeljsko srečo po posvetnih zakladih. Zato je tudi on ostal vse svoje življenje brez bogastva. In vendar je bil srečen, lahko rečem, zelo srečen, ker je bil bogatejši od bogatinov, ki so ga obdajali. A to je bilo šele v zadnjih letih. Pot njegovega življenja je bila težka in trda. Toda hodil jo je krepko ter ponosno, in spremljala ga je vedno tista globoka vera v zmago resnice in pravice, za katero se je vedno boril.

Popisal je sam svoje življenje. Med njegovimi knjigami leži zapisnik, ki so v njem zapisane razne letnice iz njegovega življenja. Posebno one, ki niso važne le zanj, ampak tudi za druge. V njih je zapopaden tudi velik kos šmarske zgodovine iz zadnjih desetletij. Zato jih ne bom odpiral sedaj. Morda bom enkrat napisal šmarsko zgodovino in takrat bom laže govoril tudi o tem.

Rodil se je na sveti večer v revolucionarnem letu 1848. v Fari na Blokah. Ako imajo dnevi in leta rojstva v življenju kak pomen,

za nad štiridesetletno zvesto in požrtvovalno delovanje na polju gasilstva. Že na vse zgodaj zjutraj so plapolale zastave v trgu raz vseh hiš, ki so jih tržani razobesili na opozorilo občine. Ob 9. uri pa je naznanjalo streljanje iz topičev, da se prične proslava. Gasilno društvo je odkorakalo z godbo na čelu od gasilskega doma najprej v cerkev k pozni maši. Po maši so se gasilci postavili pred sresko poglavarstvo, na čelu jim slavljeneč. Nastopil je obenem tudi šmarski Sokol v kroju, da prisostvuje dekoraciji. Nato je prispel iz urada g. sreski poglavar v spremstvu gg. župana in podžupana ter načelnika okrajnega zastopa ter pripel slavljence najvišje odlikovanje na prsa. V daljšem nagovoru je g. sreski poglavar očrtal ter poudarjal zasluge odlikovanca na polju gasilstva, ki so našle po štiridesetletnem delovanju pohvalo celo na najvišjem mestu. Tudi mu je on prvi čestital. Za g. poglavarjem so odlikovanca izrazili čestitke gg. župan in podžupan v imenu občine, načelnik okrajnega zastopa ter šolski nadzornik. Slednji je zvezal svoje čestitke s prisrčnim nagovorom na odlikovanca. Starosta Sokola mu je čestital v imenu Sokola. Končal se je ta zares lep oficijelni akt s trikratnim vzklikom «Živio» na Nj. Vel. kralja, nakar je zaigrala godba «Bože pravde». Gasilci so napravili nato na čast slavljence še defilacijo ter obhod po trgu. Opoldne so imeli gasilci v gostilni pri Skaletu obed. Tekom popoldneva se je pričela splošna veselica gasilnega društva v imenovani gostilni v zvezi s plesom, srečolovom itd., ki se je končala v splošno zadovoljnost obiskovalcev pozno v noč. Veselice se je udeležilo tudi lepo število gasilcev iz Rogaške Slatine, ki so prišli odlikovanca čestitat. Le škoda, da vreme ni bilo povsem ugodno ter je vmes deževalo. Ob lepem vremenu bi bil obisk še sijajnejši. Upamo, da bomo imeli polet, ko se bo obhajala štiridesetletnica, odnosno dvajsetletnica ustanovitve šmarskega gasilnega društva, glede na vreme več sreča. Našemu odlikovanca g. Šafarju tem potom še enkrat čestitamo ter mu želimo, da bi nosil najvišje odlikovanje mnogo let v sreči in zadovoljnosti, ter mu kličemo gasilski pozdrav: Na pomoč!

gotovo tu niso bili brez pomena. Stal je vse življenje v boju «za resnico in pravico», kar je bilo geslo leta 1848. Po svojem srcu pa je bil globoko kristjansko veren človek, ki je prav tako sovražil vsako nasilje in krivicu kakor hinavsko licemerstvo in slabo duhovščino. Mislim, da je bil drugi ali tretji sin. Njegov oče je bil mož izredno krepke rasti, visoke postave in izrazitega obraza, ki je spominjal na oni srbski tip, ki se je ohranil med Uskoki in po krsnih krajih naše sedanje vzhodne domovine. Po zgledu Martina Krpana je tudi on nosil v svojih mladih letih sol od morja, «kar je bilo v tistih časih že strogo prepovedano». Najbrže so se prebivalci v tistih krajih, ki niso posebno rodovitni, precej pečali s tihotapstvom. Zato je Levstik od tam vzel svojega junaka. Proj so hodili ljudje tudi sekati v slavonske šume, pozneje so se obrnili proti Ameriki. Domača hiša ni mogla rediti vseh otrok, zato so morali po svetu.

Moj ded je doživel 86 let. Bil je do smrti vedno zdrav in močan. Ko sem ga gledal na mrtvaški postelji, sem opazoval njegovo izrazito glavo. Nisem sicer preštudiral zgodovine domače hiše, a zdelo se mi je, da je to potomec Vlahov, t. j. onih Srbov-Uskokov, ki jih je v naše kraje prignala turška sila. Na roki se mu je še poznal obronek velike rane iz leta 1878. Fantje so imeli takrat oditi v Bosno. Slovo je bilo težko in so se poslavljali... Tako so za en dan zamudili. Orožniki so dobili povelje, naj nastopijo proti njim kot proti dezertarjem. Fantje so pili po vaških gostilnah. Ravnokar so bili pri Mežnarju. Orožniki pridemo v hišo z nasajenimi bajoneti. Hišni gospodar in sin hočeta posredovati in padeta prebodena na tla. V tem trenutku zgrabi moj ded, ki je stal pri vratih, z golo

ST. PETER NA MEDVEDJEM SELU. Nedavno se je vršila tukaj veselica v prid CMD, ki jo je priredila podružnica s Pristavo. Zahvaliti se moramo g. župniku za posojilo odra izobraževalnega društva. Še bolj bi se mu pa zahvalili, če bi bil g. župnik na priznici agitiral za prireditev tako, kakor je prosil voznike za dovažanje kamenja za Katoliški dom v Šmarju. Priporočal bi vsakemu posamezniku, naj ta čas uporabi raje sebi v prid. Imate dovolj kamenja doma, s katerim se natočite po glavi, da se vam razsvetli pamet, ter se vprašajte: «S čim imam večje zasluge pri Vsemogočnem, če grem voziti kamenje za Katoliški dom v Šmarje ali da bijem in mučim živino po domačih cestah, jarkih in klančih, ki so tako zanemarjeni?» Upam, da se v bližajočih binkoštnih praznikih razlije blagoslov sv. Duha tudi na Šentpetrčane.

PODČETRTEK. Pripravljalni odbor dramatičnega društva se pridno giblje. Uspehi do sedaj uprizorjenih iger se morejo pravilno centiti le, ako upošteevamo, da so igralci samo zelo zaposlene osebe, ki po vsakdanji borbi za kruh sicer težko, toda z dobro voljo žrtvujejo nekaj večernih ur za prosvetno in družabno delo. Na evetno nedeljo igrana Meškova «Mati» se je obnesla na skromnem odru v žal pretesni dvorani gospe Staroveške nad vse pričakovanje. Slika, črpna iz našega predvojnega življenja, je še vedno aktualna ter vpliva nacionalno vzgajno. Sedaj pa se par besedi našim mladim požrtvovalnim igralcem. Seveda meriti posamezne igralce z ostrim kritičnim merilom, je zaenkrat še kočljiva stvar, ker se mora uvaževati pri vsakem v prvi vrsti dobra volja in veselje do izobraževalnega dela v težko pritrzanem prostem času. Trdim pa, da so bile posebno ženske vloge srečno razdeljene in dobro igrane. Tudi moške vloge so bile dobro podane, vseeno pa je imel šepetalec tukaj malo več posta. Ker so vsi nadarjeni, bo dosegel režiser z nasvetom še marsikaj pri svojih igrarjih. Gotovo je težko pri skromnih sredstvih in tesnem prostoru povoljno izvesti scenarijo in od tega je navadno odvisen uspeh uprizoritve. Zaključujem z bodrilom, da se započeto

roko za oba bajoneta. Rana se je zarezala globoko v pest, a rešil je fante, ki so se vdali, da ni padlo še več žrtev.

Mati mojega očeta je bila drobna nežna ženica tam nekje od Cerkljanskega jezera. Doživela je visoko starost in spominjam se še zdaj njenega milega in dobrega obraza. Njena nežnost in pohlevnost je bila v čudnem nasprotju z orjaško mogočnostjo in samozavestjo našega starega očeta. Ako duševne in telesne lastnosti staršev vsaj deloma preidejo na otroke, je podedoval moj oče od matere ono srčno dobroto, ki jo je čutil in kazal do vseh revežev in trpinov, po očetu pa ono telesno moč, ki mu je ostala do poznih let.

Pri hiši je bilo petero otrok. Kaj bo z njimi? Ta, ki je bil drugi ali tretji, je bil posebno nadarjen. V šoli je znal najboljši pisati in brati. Učitelj ga je hvalil — toda kdo naj misli na mestne šole! Postal je ministrant. In potem ga je vzel neki kaplan s seboj, ko je odšel v službo nekam v Kočevske hribe. Deček si je mislil, da bo prijetno služiti pri cerkvi in čitati knjige. Toda pes in mačka sta sedela na mizi gospodovi in jedla izbrano pečenko, mladi hlapec pa je kruha stradal. Pobegnil je čez hribe in doline domov. Tam je bil med tem nastopil službo nov učitelj. Spoznal je mladega talentiranega fanta in ga je vzel k sebi v službo. Zadovoljna sta bila oba, učitelj je imel pomočnika in fant je imel knjige. Ker mu je bila zaprta pot do višjih šol, je postal samouk. Čital je vse, kar je dobil: od «Blažeta in Nežice» do Bleiweisovih «Novic». Zavedel se je svojega slovenstva in je začel kupovati knjige. Ko je bil učitelj premeščen v Šmarje, ga je vzel s seboj.

(Dalje pril.)

oranje celine smotreno nadaljuje, pa če to gotove ljudi še tako bude v oči. Naj vas ne dela malo-dušne, ako se vam mečejo ne samo polena, ampak že kar bruna pod noge od takih, ki mislijo, da je s pojedinami že opravljeni vse prosvetno delo. Pripravljalni odbor dramatičnega društva v Podčetrniku uprizori v nedeljo dne 17. t. m. popoldne v dvorani gospe Staroveške igrata «Stari grehi». Igralci večinoma oni, kakor v zadnji igri «Mati».

OBREZ PRI SREDISČU. Ob sv. birmi 11. t. m. je nabral pri pogoščanju birmancev pri g. I. Borku, posestniku v Obrežu, za Dijaško kuhinjo v Mariboru g. Ljudevit Kušter znesek 65 Din. Nabiratelj in darovalec prisrčna hvala v imenu dijakov!

MALA NEDELJA. V nedeljo 24. t. m. priredijo mariborski učiteljski izlet k Mali Nedelji in uprizorijo v tukajšnjem Društvenem domu akademijo s spevoigrano «Kovačev študent». Že sedaj se opozarja vse sosednje in domače občinstvo, naj ne zamudi prilike ter naj v obilnem številu posesti dijaško prireditev, ki bo nudila nedvomno izredno razvedrilo. Dne 24. t. m. vsi v Društveni dom k Mali Nedelji.

MALA NEDELJA. V nedeljo 3. maja je otvorilo Narodno kulturno društvo svoj novi gledališki oder. Uprizoritve «Revčeka Andrejčeka» je bila kljub skrajno slabemu vremenu še precej dobro obiskana. Na splošno željo se ponovi «Revček Andrejček» na trojiško nedeljo dne 7. junija. Upamo torej, da nas vsi, ki so bili zaradi slabega vremena zadržani, posetijo 7. junija v mnogobrojnem številu.

KLJUČAROVCI PRI ORMOŽU. Pri nas imamo klerikalnega možaka, čigar početje obsojajo vsi pametni in pošteni ljudje. On je že star in ker se boji izročiti posestvo, preganja in proklinja lastne otroke. Od treh sinov sta mu že dva pobegnila v svet. Jaz sem star že 60 let, pa kaj takega še nisem doživel v naši vasi. Kaj mu pomaga, da se hlina pobožnega, ko pa na drugi strani kaže lastnosti, ki so s trščakim naukom v popolnem nasprotju. — Komarov Mikhalok.

SV. TROJICA V HALOZAH. Kdor ne trobi pri nas v župnikov rog, je velik revež. Lani sem bil zapisan v Bralno društvo ter plačal tudi visoko udnino, da so se knjige popravile. Sedaj, ko so knjige v redu, pa jih še pogledati ne smem. Župnik je kričal nad menoj, da tak, ki bere «Domovino», ni vreden, da bi bil v društvu. Meni se je zlagal v obraz, da me je odbor izključil iz društva, ker čitam «Domovino»; ko pa sem vprašal odbornike, ali je to resnica, so mi odgovorili, da nimajo ničesar proti meni in da povzroča vse sovraštvo proti meni g. župnik. Ali je tak župnik res Kristusov namestnik? Kristus je dejal: «Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!» Sel je med ljudi z resnico in dobroto, naš župnik pa hodi s sovraštvom. Če bi prišel zopet Kristus na svet in videl, kaj se vse uganja po župniških in kakšno sovraštvu sejejo politikujoči duhovniki med ljudstvom, bi segel zopet po korobač in poglal vse, ki jim je vse drugo več kakor pa njegove božje besede. — Pošten fant.

OSELICA. Dne 2. t. m. se je vršil tukaj javni razgovor, na katerem je poročal g. dr. Rapè iz Ljubljane, in sicer o osnutkih zakona o podeljevanju kmečkih kreditov in deloma tudi o zakonu glede izenačenja davkov. Zeleti bi bilo, da se takih razgovorov može v obilnejšem številu udeležiti brez razlike na strankarsko pripadnost, ker taki javni razgovori imajo namen, ljudstvo seznaniti o vseh važnejših zadevah, ki se sklepajo in zakonjajo v Narodni skupščini. Na takih razgovorih naj se stavijo stvarni spreminjevalni predlogi, ker le tako pride ljudska volja do uresničenja.

Moderno.

Ana: «Kako si zadovoljna s svojim ženinom?»
Barba: «Zelo! Ima jako ljubeznivega prijatelja!»

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

NAŠI STROJI ZA GNOJ.

Na kmetiji je treba živine, prvič zaradi užitka, ki ga imamo od nje, drugič pa zaradi gnoj. Danes zahtevamo, da se nam živinoreja izplača s svojimi dohodki in da dobimo gnoj zastonj. To je edino pravo stališče. Živina nam mora krmo, naše delo in druge stroške poplačati s svojim mlekom, prirejkom, mesom, delom itd. Godi se pa še zmeraj, da nam živina ne plača stroškov, ampak da jo redimo bolj zaradi gnoja kakor v davnih časih in da so naše živali še zmeraj pravečasti stroji za gnoj, ki ga potrebujemo v poljedelstvu. Tako slabo nam plačuje živina použito krmo s svojim mlekom in drugimi užitki! To pa ne gre. Te razmere morajo tudi pri nas prenehati! Vse to pa prihaja pri nas odtod, ker živina ne dobi tega, kar bi morala, in ker je naša živina vsled dosedanje reje že po svoji naravi premalo mlečna in premalo dobičkanosna.

Živina nam mora rejo poplačati s svojimi dohodki! Gnoj pa bodi postranski pridelek in bodi zastonj! To bomo dosegli, če bomo privedli našo živino do večje hasovitosti in s tem obenem do večje vrednosti, tako kakor jo ima po drugih krajih. Živina bodi dobra in tako krmljena, da se njena mlečnost lahko pokaže v polni luči, ne pa tako, da ne more biti pravega uspeha ne pri molži ne drugače. S polovičarsko rejo ne pridemo nikamor! Pri naših kravah se mlečnost ne le ne more razviti, ampak se naravnost zatira. Najboljši dokaz nam dajejo krave-mlekarice, ki jih dobivamo iz drugih krajev. Doma je molzla taka krava 20 litrov mleka in več, ko pa pride k nam, pa padé mlečnost na polovico. Potem pa delamo za vzrok tujo pasmo, namesto da bi sebe za nos prijeli. Dobra mlečnost take krave je podana in bi se ob ugodnih pogojih krmjenja in střežbe lahko vzdrževala na enaki stopnji. Toda pri nas in po naših hlevih ji manjka tega, kar je imela doma in zato pada njena mlečnost, tako da ni nazadnje nič boljša molznica kakor so naše domače krave. Žival poslano v kratkem — stroj za gnoj. In takih strojev je pri nas še vse polno. Po naravi dobre živali se ne morejo razviti do dobre mlečnosti, ker jim manjka potrebne dobre klaje.

Povzdignimo tečnost naše klaje, povzdignimo vse krmljenje in povzdignila se bo tudi mlečnost naše živine. In prenehali bodo pogosti očitki, da so naše krave po deželi sami stroji za gnoj.

PREIZKUSI GNOJENJA PRI OKOPAVINAH.

Turščica, krompir in krmilna pesa potrebujejo za svoj razvoj precej dušika. To nam jasno dokazujejo nešteti preizkusi, izvedeni drugod, pa tudi pri nas. Tako nam kažejo gnojilni preizkusi, ki so se izvedli na okopavinah v minulemu letu, naslednjo sliko:

Turščica, pognojena z 250 kg čilskega solitra na 1 ha, je dosegla povprečni večji pridelek od 500 kg zrnja in 700 kg turščične slame. Če računimo čilski soliter po 5 Din kilogram, turščico po 3 Din in slamo po ½ Din, nam je tako gnojenje doneslo na hektar 450 Din čistega dobička (na oral 256 Din).

Krompir, pogojen z enako množino čilskega solitra, je dal na pogojeni ploskvi za 3100 kg več gomolja kakor na negojeni. Če računimo krompir samo po 1 Din za kilogram, smo dosegli čisti dobiček v znesku 1850 Din na hektar (1054 dinarjev na oral).

Krmilna pesa, enako pognojena, je vrgla na 1 ha 4120 kg več pese. Vzemimo ceno pesi samo po 75 par za kilogram, dobimo večji izkupiček od 3090 Din, ki nam ga dá tako gnojenje. Čisti dobiček pri tem pa je znašal 1840 Din na hektar (1044 Din na oral).

Ti kratki podatki naj zadostujejo kot dokaz učinkovitosti čilskega solitra pri gnojenju oko-

pavin in dobičkanosti tega gnojila. S čilskim solitrom se gnoji pri prvem okopavanju turščice, krompirja in pese, pri čemer se ta sol raztrosi enakomerno po vsej zasejani ploskvi. Kmalu jo raztopi dež in zemeljska vlaga to gnojilo spravi v zemljo h koreninam rastlin.

Tudi letos se bodo nadaljevali zgoraj navedeni preizkusi in dobi vsak, kdor se za eno ali drugo rastlino prijavi, za posamezen preizkus po 2½ kg čilskega solitra brezplačno. Obenem prejme tudi navodilo, kako mora pravilno gnojiti. Zavezati se pa mora na posebni prijavnici, da bo preizkus natančno po navodilih izvedel in o uspehih poročal. Prijaviti se je čimprej Poddelegaciji proizvajalcev čilskega solitra v Ljubljani, Grubarjevo nabrežje 16.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Kupčija z žitom je zopet živahnješa. Ameriška pšenica se zaradi nižje cene v primeri z domačo uvaža v vedno večji meri. Tudi slovenski mlini so nakupili precejšnje količine ameriške pšenice. Na novosadski blagovni borzi se je trgovala domača pšenica po 480 do 505 Din, turščica po 197 do 210 Din, moka «00» po 700 dinarjev. V drugem žitu skoro ni prometa.

ŽIVINA. Cene so napram zadnjemu našem poročilu ostale prilično nespremenjene. Na zagrebškem sejmju, kjer so cene stalno nekaj višje nego v Sloveniji, beleži prvorazredna goveja živina zopet majhno oslabljenje cen, dočim je povprečna in slaba živina ostala skoro pri enakih cenah. Za kilogram žive teže so se trgovali v Zagrebu: voli, prvorazredni, po 10-75 do 11-75 dinarjev, drugorazredni po 8-75 do 10 Din, tretje-razredni po 8 do 8-50 Din, krave, prvorazredne, po 10 do 11 Din, drugorazredne po 7 do 8-50 Din, tretje-razredne po 4 do 5 Din, teleta po 9 do 11 dinarjev, mlada živina, prvorazredna, po 9-75 do 10 Din, drugorazredna po 9 Din, svinje, hrvatske, nepitane po 12 do 14 Din, pitane sremske po 16 do 17 Din.

Kratke vesti

== Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo 13. t. m. v devizah: 100 avstrijskih š.lingov za 863 do 875 Din, 100 italijanskih lir za 251-60 do 254-60 Din, 1 dolar za 61-28 do 62-08 dinarjev, 100 češkoslovaških kron za 181-80 do 184-20 Din, 100 švicarskih frankov za 1190 do 1200 Din.

== Češkoslovaška na Ljubljanskem velesejmu. Češkoslovaška republika ima na našem velesejmu svoj lastni, lično zgrajen paviljon, ki pa pri vsakoletnih velesejmkih prireditvah ni bil baš najbelje zaseden. Za letošnji velesejem pa se pripravlja obiskovalcem prijetno presenečenje: Ves paviljon zasede namreč Svaz češkoslovenskega dila in so tozadevni dogovori že zaključeni. Svaz, ki uživa v Češkoslovaški velik ugled, razstavi tudi v večjem obsegu na pariški umetnostni dekorativni razstavi in baje se bo del te razstave premestil na velesejem v Ljubljano. Češkoslovaški umetnostni obrt je zelo razvit in razstava bo poleg svoje izredne zanimivosti gotovo marsikomu v vzpodbudo. Z veseljem in hvaležnostjo bomo sprejeli brate Čehe v našo sredo, velesejmu pa čestitamo na tej pridobitvi. Poleg tega se namerava sejma v večjem obsegu udeležiti tudi češkoslovaška industrija, zlasti v porcelanski in steklarski stroki. Baje bodo zelo lepo in obsežno reprezentirane tudi velike tvornice Skoda.

BELEŽKE

+ Pri klerikalnih je vse v redu. Znano je še, da je lani klerikalni prosvetni minister Sušnik dovolil 40%ni popust Gospodarski zvezi za prevoz žita iz Vojvodine, ne da bi zahteval obenem, da bi tudi nakupljeno žito prodajala za toliko ceneje, za kolikor je bila znižana prevoznina.

Gospodarska zveza tudi sama ni uvažala z znižanimi prevoznicami žita, ampak je tovrne liste prodajala z dobičkom trgovcem. Jasno, da je bil njen glavni namen napolniti svoje izpraznjene blagajne, pa tudi strankarski fond SLS. Pocenitev živil pri tem seveda ni igrala nobene vloge, kar je že razvidno iz tega, da so znižane tovrne liste prodajali. Oblast je zaradi tega uvedla preiskavo in se je z zadevo pečalo tudi sodišče. «Domoljub» sedaj poroča, da je sodišče končno reklo, da je bilo vse v redu in je postopanje ustavilo. Sodišče pa je postopanje ustavilo zato, ker je bila vsa zadeva tako zvito uprizorjena, da po obstoječih zakonih ne more kaznovati krivcev radi prodaje tovrnih listov. To pa ravno radi tega ne, ker minister Sušnik pri dovoljenju popusta pri tovrnini ni zahteval nobenega jamstva, da se mora nakupljeno žito za toliko ceneje prodajati, za kolikor je država znižala prevoznino. Pri klerikalnih je sedaj seveda vse v redu.

+ Ali so misijoni verske prireditve? Razsodni ljudje, ki so se udeleževali zadnjih misijonov na Slovenskem, morajo reči, da so misijoni pri nas večinoma agitacijski shodi za SLS, torej za posvetne stvari, ki nimajo z vero nikakega opravka. Na misijonih se z najnesramnejšimi zlorabami preprostega ali celo pomanjrljivega razuma agitira proti političnim nasprotnikom in zlasti njihovemu časopisju. Predvsem «Domovina» je deležna misijonarskih obrekovanj. Pravijo, da je brezverska, a te svoje trditve ne skušajo dokazati. Če pa se spravijo na dokazovanje, takoj vidiš, da nesramno lažejo in zavijajo. S tem zavratnim početjem kažejo misijonarji vso svojo notranjo propadlost in hinavščino. Danes se vsi brihtnejši ljudje že sprašujejo, kakšen Kristusov namestnik je to, ki uči krščanski nauk druge ljudi, sam pa ob vsaki priliki prelamlja božje zapovedi ter laže, obrekuje in jemlje drugim pošteno ime. Ali se to spodobi za duhovnika? Če vera med ljudstvom propada, so krivi duhovniki, ki jo zlorabljajo in ki se je sami ne držijo.

+ Prekrižani računi g. Pucelja. Somišljeniki SKS na deželi se kar prijemajo za glave, kaj je zmešalo g. Pucelja, da se je šel zvezat z Radičem, ki doslej ni napravil niti enega samega pametnega dejanja, temveč je povzročal le škodo hrvatskim kmetom, katere je zapeljeval v borbo proti državi. Somišljeniki SKS se čudijo g. Pucelju zato, ker ne vedo, kakšne račune je imel s to zvezo z Radičem. V svoji naivnosti je namreč g. Pucelj mislil, da bodo radičevci prišli v vlado in da bi na ta način postal minister tudi g. Pucelj, ki je že računalski tem, kako bo hrustal demokrate v Sloveniji. Pa se je uštel g. Pucelj. Kar na lepe besede poboljšanja brez dejanj še radičevci niso postali sposobni za vstop v vlado in kar na lepe besede radičevcev, ki so doslej počenjali vse kaj drugega kakor dobro za državo, ne bodo radikali prelomili zveze s samostojnimi demokrati ter šli v vlado z radičevci. G. Pucelj ima sedaj hudega mačka in bo dobil še večjega, ko bo videl uspeh tega svojega, ne samo nepremišljenega, temveč prav bedastega čina. Uspeh bo namreč ta, da bo izgubil pretežno večino svojih somišljenikov, kajti tako neumni pristaši SKS pač niso, da bi skočili v vsako mlako, ki jim jo pokaže g. Pucelj.

+ Sebe bijejo po zobeh. Klerikalni hujskači so po deželi raznesli, da namerava država ustanoviti svoje zadruge in pobrati vse denar, ki je v hranilnicah naložen. Kar je takih ljudi, ki radi nasedajo v svoji lahkovernosti na limanice klerikalnih hujskačev, so hitro odšli v farovške posojilnice ter so začeli dvigati denar. Sedaj so seveda klerikalci spoznali, da njihovo hujskanje njim samim največ škoduje in «Domoljub» sam piše, ko gre za klerikalne bisage, da so nastale «neumne» govornice, da bo država pobrala denar iz hranilnic. Pravi, da je tisti, ki trosi take govornice, ali zloben ali pa namenoma ljudi bega, ali pa je slišal kje kako besedo, ki je ni razumel. Bolje ni mogel označiti klerikalnih hujskačev, ki so res zlobni in namenoma begajo ljudi, dostikrat pa tudi ne razumejo, kar kje slišijo. Seveda, pri

denarju so klerikalci zelo občutljivi, pa so moralni udariti enkrat tudi sami sebe po zobeh, ko so se že prej udarili po bisagi. «Domoljub» tudi piše, da ni nobena posojilnica prisiljena, vstopiti k novi kreditni organizaciji, ki bi se osnovala na podlagi zakona o kmetijskih kreditih. Seveda ni, mislimo pa, da bo vsakdo iskal posojila tam, kjer jih bo ceneje dobil. Če jih bodo dajale iz državnih prispevkov nove zadruge ceneje, jih bodo tudi klerikalne posojilnice rade iskale pri njih. «Domoljub» prinaša svoja svarila pod naslovom: «Nepotrebna razburjenja.» Tudi mi smo mnenja, da so razburjenja, ki jih povzročajo klerikalni hujskači, popolnoma nepotrebna, in nas le veseli, da so klerikalci zopet enkrat udarili sami sebe po zobeh.

Kmetijska posojila

Vlada Narodnega bloka, ki je že v številnih primerih pokazala, da ji je na srcu izboljšanje ljudskega blagostanja, je predložila Narodni skupščini zakonski predlog, po katerem naj bi se v vsaki pokrajini osnovala posebna zadruge, ki bi dajala kmetom iz državnih prispevkov posojila z niskimi obrestmi. Ta posojila bi se dovoljevala potrebnim kmetom ne glede na politično pripadnost.

To pa ni všeč klerikalcem. Oni bi hoteli, da naj bi dajala država denar za nizke obresti samo njihovim zadruham, te pa bi naj potem dovoljevala posojila klerikalnim pristašem po obrestni meri, ki bi bila všeč klerikalnim komandantom v Ljubljani. Kdor bi hotel dobiti posojilo, bi se moral vpisati v klerikalno zadruge ter za božjo voljo prositi domačega župnika, naj priporoči njegovo prošnjo. Kdor bi pa ne volil klerikalno, bi mu posojilo odpovedali, kakor se je to zgodilo v mnogih krajih pri zadnjih volitvah.

Klerikalci seveda zabavljajo proti zakonskemu predlogu o kmetijskih kreditih, ker vidijo, da ne bodo z državnim denarjem izključno sami razpolagali po svoji mili volji. Najbolj jih jezi, ker si hoče država pridržati tudi pravico nadzorstva nad uporabo denarja, ki ga bo dajala za posojila kmetom po nizki obrestni meri.

Ta denar bi radi klerikalci pobasali v svoje malhe, ne da bi imela pri tem država kaj govorniki, zato pa «Domoljub» zabavlja proti državnemu nadzorstvu. To zabavljanje bo ostalo seveda brez uspeha, ker klerikalci v Beogradu sedaj že dobro poznajo. Ako bi bilo klerikalcem na tem, da se dvigne naše zadružništvo, bi poskrbeli za to, da se depolitizira in bi ga ne izrabljali v svoje politične namene.

«Spodaj podpisani Gjorgje Jovanović, rodod iz Kolašina v Črni gori, sem pred 20 leti ostavil svojo rodno grudo, prepotoval dosti dežel in se danes kot vojni invalid nahajam v Sidneyu. Kot angleški vojak sem bil na francoski fronti pri Verdunu, kjer sem bil težko ranjen. Gospod minister, ko čitam tukajšnje časopisje in v njem o trpljenju našega naroda, ki se je pred pol letom začel sem priseljevati, Vam hočem na kratko dokazati, da je bolje za vsakogar, kateremu mislite izdati potni list za Avstralijo, da ga tam obenem ubijete, kajti samo nesreča ga čaka v današnjih prilikah v tej deželi. Gospod minister, meni je nemogoče opisati stanja našega življa v tej deželi. Angleži pravijo in tudi jaz soglašam z njimi, da našemu narodu ni potrebno, da išče kruha po tujem svetu, ko se more danes tudi doma v novi državi preživeti. V avstralskem časopisu, zlasti delavskem, neprestano čitamo proteste proti priseljevanju v to deželo, ker so domači avstralski delavci sami v težkih razmerah in zato neizmerno mrzijo naše ljudi. Ob neki priliki je dobilo v Sidneyu nekaj naših ljudi delo, a zato je vse avstralsko delavstvo stopilo v stavko, da je moralo podjetje dotične naše nesrečnike odpustiti. Za našega človeka absolutno ni tukaj kruha, zato Vas prosim, da odvrnete ljudi od priseljevanja semkaj. Sidney, 3. februarja 1925. — Gjorgje Jovanović, vojni invalid.»

* «Prerod» s prilogo «Zdravje». Ravnokar je izšla 5. številka tega lepega in prepotrebne lista. Oblika z naslovno sliko je zelo prikupljiva, vsebina tako bogata in raznovrstna, da ga ne bo nihče odložil, ne da bi tudi zase našel kaj posebnega primernega. Združena sta dva lista, ki prav po bratovsko delata za treznost in zdravje, to je za prerod posameznika ter vsega naroda sploh. List izhaja mesečno na 32 straneh ter stane letno samo 25 Din. Ni to list, da bi ga naglo prečital in položil na polico, temveč hrana, tečna in krepka, ki je posebno v današnjih časih prav potrebna. List se sam prav toplo priporoča. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

* Smrtna kosa. V Mariboru je umrl po dolgi mučni bolezni g. Matija Polak, trgovec s steklom in porcelanom, hišni in zemljiški posestnik ter član načelstva okrajne posojilnice. Pokojnik je bil skrben gospodar, blag soprog in oče, ki je užival splošen ugled. Blag mu spomin, žalujočim naše sožalje!

* Zabranjeno prodajanje srečk Vršačkega zbora. Od policijske direkcije v Ljubljani smo prejeli naslednje obvestilo: Ker je po obvestilu uprave mesta (policije) v Vršču zadruge Vršački zbor zaradi nezakonite ustanovitve zabranjena, se opozarjajo vsi prodajalci srečk Vršačkega zbora, da teh srečk ne prodajajo naprej, temveč jih vpošljejo zgoraj navedeni oblasti. Denar od že prodanih srečk naj se kupcem vrne.

* Kako se godi našim bratom pod Italijo. Pišejo nam: Kako kruto postopajo Italijani z našimi zaslužjenimi brati, je splošno znano. Zažgali so Narodne domove in uničili kulturne ustanove. Slovenski jezik je v javnem življenju popolnoma onemogočen. Z največjo silo so se vrgli na šolo, ker vidijo v šoli najboljše sredstvo za poitalijančenje našega naroda. Ni treba posebej povedati, kako težko je ubogim otrokom učiti se jezika, ki jim je popolnoma tuj. Pred nekaj dnevi se je dogodilo v neki kraški vasi naslednje: Italijanski učitelj je ukazal učencem: «Scrivete!» (izgovori se: «Skrivete», kar pomeni: Pišite!). Otroci so se spogledali in ko je zopet zadonel klic «Scrivete!», so se hitro skrili pod klopi, misleč, da se je učitelj naučil njihovega jezika in da jim ukazuje, naj se skrijejo. Učitelj je skočil po palico in uboge otroke pretepal. Naj si zapomnijo Italijani, da je naš narod kljuboval stoletja močnemu Nemcu, in da se ne bo tudi slabemu in sirovemu Lahu posrečilo uničiti ga. Kdor jama drugim koplje, sam v njo pade!

* Opozarjamo na oglas (priznalno pismo), ki ga je prejela tvrdka D. Č e b i n, Ljubljana, Wolfova ulica št. 1. Kakor znano, ima tvrdka koks in angleški kovaški premog v zalogi. Premog hvallijo splošno kot najboljši.

DOMAČE NOVOSTI

* Dopisnikom! Naše dopisništvo se je v zadnjem času prav lepo razvilo, kar je le dobro za list, ker more tako prinašati razne zanimive dogodbe iz zelo različnih krajev naše Slovenije. Žal le, da so nekateri dopisniki premalo jasni, tako da često ne vemo, za kaj gre. Načelo vsakega dopisnika naj bo: Resnicoljubnost, jasnost in nič nepotrebnih besed. Rajši več domačih dogodkov v kratkih besedah kakor razvlačenje enega na dolgo in široko. Za to številko smo zopet prejeli več dopisov, ki obravnavajo kočljive zadeve, a so vrhu tega tako nejasni, da jih nismo mogli priobčiti. Baš takšni nejasni dopisi nam najlažje povzročijo težbo, ker se dajo različno tolmačiti. Torej še enkrat: Jasnost in resnicoljubnost.

* Kralj pokrovitelj Ljubljanskega velesejma. Pokroviteljstvo letošnjega Ljubljanskega vzorčnega velesejma je z zadovoljstvom in največjo dobrohotnostjo blagovolil sprejeti Nj. Vel. kralj Aleksander I. Kar ustvarjamo v Sloveniji, je ustvarjeno za vso državo, da jo izklešemo v granitno slavbo gospodarske sile. Zato ima Ljubljanski velesejem vsedrjavni gospodarski pomen in visoka čast, da je pokrovitelj tega velesejma Nj. Vel. kralj Aleksander I., ne velja samo za Slovenijo, ampak vsem silam širom naše lepe države, ki so na delu, da iz povojnih razvalin dvigajo gospodarsko življenje v srečo lastnega naroda in države, katero naj priznava in spoštuje širni zunanji svet.

* Odlikovanje. G. Ivan Zakotnik, dolgoletni župan in sedanji gerent v Zgornji Šiški, je bil od kralja odlikovan z redom sv. Save za svoje velike zasluge na gospodarskem polju v tamošnji občini. Zasluznemu narodnemu borcu, ki se ni nikdar strašil z vsemi silami delovati za korist občine in posameznika, izroči častno odlikovanje svetnik g. dr. Ferjančič v soboto 16. t. m. ob 19. v dvorani g. Kavčiča v Zgornji Šiški. Vse občane kakor tudi prijatelje jubilanta vabimo, da se udeležijo odlikovanja zaslužnega moža.

* Nov kazenski zagovornik. Višje deželno sodišče v Ljubljani je sprejelo notarja dr. Ludovika Grobelnika, imenovanega za Ribnico, v imenik kazenskih zagovornikov svojega okoliša.

* Smrt narodnega poslanca. V Beogradu je umrl prošlo soboto bivši podpredsednik Narodne skupščine radikalni poslanec Ljuba Bakić. Pokojni je bil pred vojno tudi minister črnogorske kraljeve vlade in je užival v vseh političnih krogih velik ugled.

* 40letnico obstoja praznuje gasilno društvo v Višnji gori dne 1. junija.

* Podpora za konjske dirke v Ljutomeru. Za konjske dirke v Ljutomeru, ki se bodo vršile dne 14. t. m., je podelilo ministrstvo za kmetijstvo in vode znesek 30.000 Din podpore.

* Novost letošnjega velesejma bo Sportna razstava, ki bo prirejena v najširšem stilu. Da bo razstava čim najboljše uspela in v vsakem oziru dosegla svoj namen, se je konstituiral ožji odbor, ki bo vzel delo v svoje roke in kateremu bodo stali ob strani vsi sportni krogi Slovenije. Odbor je konstituiran takole: Predsednik dr. Hubert Souvan, namestnik Josip Gorec, tajnika Lavoslav Stanič in Vladimir Vrančič; odborniki: inž. Prelošek, dr. Bleiweis, dr. Senekovič, Rado Hribar, Anton Pintar in Viktor Naglas; namestnik dr. Košiča.

* Ugodnostne tarife za naše žage. Na predlog ministra za šume in rudnike dr. Žerjava je odredil prometni minister, da se debla pri prevozu za domače žage ne zaračunavajo več po razredu B, ampak po razredu C. To pomenja približno 30 % popusta. Nadalje je minister dr. Žerjav izdelal tudi načrt izpremembe tarif in svrhu pospeševanja izvoza našega lesa.

* Za potnike v Zedinjene države. Po ameriškem zakonu o priseljevanju pride v Zedinjene države lahko kot nedoseljeneec tujec, ki obišče Zedinjene države začasno kot turist ali začasno po oprasku ali za zabavo. Zgodilo se je večkrat, da so taki potniki, ko so prišli v deželo, iskali zaslužka in nekateri so ga tudi našli. Ministrstvo dela (Departement of Labor) v Ameriki je na stališču, da je tak potnik izpremenil svoje stanje in izgubil pravico bivanja v deželi. Ne le, da se taki nedoseljenci deportirajo, ampak s svojim postopanjem škodujejo tudi potnikom, ki prihajajo v deželo v popolnem soglasju z zakonom; kajti oni utrujejo sum ameriških doseljenskih oblasti, da poskušajo obiskovalci pod pretvezo, da so le potniki, izigrati zakon in se stalno naseliti v deželi, in zaradi tega postopajo z največjo strogostjo. Če se temeljito ne prepričajo, da je dotični nedoseljencec res prišel le kot turist ali potnik, ne sprejmejo niti bona za garancijo, ampak ukažejo deportacijo.

* Ne izseljajte se v Avstralijo! Naše ministrstvo za socialno politiko je prejelo iz Sidneya v Avstraliji naslednje za tamošnje razmere značilno pismo, ki ima v glavnem naslednjo vsebino:

• **Uravnava Gradašče, Glinšče in Malega grabna.** Da se oceanijo prizadeta zemljišča, ki se imajo razlastiti, odnosno obremeniti s služnostmi ob prilik. uravnave Gradašče, Glinšče in Malega grabna, je odrejena uradna cenitev onih zemljišč, glede katerih se še ni sklenil dogovor med glavnim odborom za obdelovanje barja in lastniki, odnosno njihovimi zastopniki. Uradna cenilna komisija se snide v ponedeljek 18. t. m. ob devetih dopoldne prijezu v Kozarjih ter bo cenila ta dan ter naslednje dneve, dokler ne izvrši svojega dela, na Malem grabnu vzdolž do izliva v Ljubljano. Za cenitev zemljišč ob Gradašči in Glinščici se komisija snide v petek 22. t. m. ob devetih dopoldne prijezu v Kozarjih ter bo cenila ob Gradašči do izliva Glinšče, nato ob Glinščici ter Gradašci do izliva v Ljubljano. Če bi ne končala dela tega dne, bo nadaljevala prihodnji dan.

• **Drzen čin Italijanov ob meji.** Iz Zibršč nam poročajo: Dne 11. t. m. so Italijani izvabili našega državljanja Jakoba Podobnika, posestnika s Trate, preko državne meje, kjer so ga laški financarji najprej pretepli, potem pa odvedli v Idrijo. Pozivljamo naše oblasti, da se nemudoma in odločno zavzamejo za nesrečnika, ki je že star mož in oče številne rodbine!

• **Huda neurja** so bila zadnje dni po mnogih krajih mariborske oblasti in na Hrvaškem. Ponekod je padala tudi toča. Nevihte so napravile ponekod mnogo škode. Drava, Sava, Savinja in nekateri večji potoki so prestopili bregove in poplavili polja. Kakor poročajo iz Oplotnice, je zaradi nevihte opasno narasel tamošnji gorski potok Oplotnica. Mnogo škode je napravila poplava v St. Vidu pri Grobelnem. Narasli potok je poplavlil vrtove in polja ter odnesel s seboj mnogo lesa.

• **Hud naliv nad Trbovljami in okolico.** V ponedeljek popoldne je nastal nad Trbovljami in okolico hud naliv z grmenjem in bliskanjem, ki je povzročil velike hudournike. Voda je drla z vseh strani s hribov v dolino ter povzročila mnogo škode. Kakor nam poročajo iz Hrastnika, so nalivi povzročili velike plazove zlasti na krajih, katere je zrahljal rudnik. Veliko škode ima predvsem g. Šentjurčeva. To škoda bi že poravnal rudnik, da se ni našlo nekaj cučenjakov, ki so se potegnili za velekapital proti domačinki. Sicer pa zadeva še ni rešena in je upati, da bo ugodno iztekla za pošteno stvar.

• **Preiskava proti Radiću končana.** V ponedeljek je bil Stjepan Radić v svrhu ugotovitve nekaterih posameznosti pri preiskovalnem sodniku dr. Körblerju. Preiskava bo tu dni končana, nakar se bo v kratkem vršila sodna razprava. Radić je, kakor znano, obtožen po zakonu o zaščiti države.

• **Lahkoživost in denar.** V Osijeku se policija in državno pravdnitvo bavita z umazano afero, o kateri govori vse mesto. Pri nekem tamošnjem tovarnarju je bila v pisarniški službi lepa mlada Slovenka. Bila pa je silno navihana: sklenila je ljubavno zvezo s tovarnarjem, pa povrhu še z nekim odvetnikom in trgovcem. Oni so izrabljali njo, ona pa vse tri z neprestanim izterjevanjem denarja. Vsote, ki jih je izterjala od njih, gredo na stotisoč dinarjev. Končno je umazanost prišla na dan s tem, da je dekle vložilo tožbo proti tovarnarju, ker ji je zapretil, da jo ubije; tovarnar pa je njo ovadil, da je odpravljala plod. Sodišče bo že izpralo to umazano perilo. Kako se imenuje slovenska ptička, pa oblasti in listi ne izdajo.

• **Novi bankovci po 5 Din** bodo v kratkem dogotovljeni in pridejo že letošnje poletje v promet.

• **Smrtno se je ponesrečil** v Slovenjgradu delavec Blaž Plevnik, zaposlen v Potočnikovi tvornici za klince. Na mostu poleg zatvornice, katero je zapiral, mu je namreč spodrsnilo, da je padel v vodo in si razbil glavo na skali.

• **Smrtna nesreča.** V Dolnji Lendavi je hotela žena tamošnjega posojilničnega uslužbenca Neubauerja kakor običajno po povratku iz cerkve napraviti zajutrk. Pri dotljanju špirta v goreč

samovar pa se ji je vnel špirit v steklenici. Hotela je plamen udušiti in je steklenico zamašila, pri tem pa je nastala eksplozija in je plamen objel tudi nesrečno ženo. Prepeljali so jo v bolnico, kjer je že naslednjega dne umrla na zadobljenih opeklinah.

• **Smrtna nesreča najbrže zaradi božjastnega napada.** V soboto popoldne je peljal iz Dola proti Hrastniku hlapec Franc Janežič voz smrečja. Ob pokopališču so se mu konji splašili in nesrečnik je padel pod voz, ki ga je vleklo s seboj cel kilometer daleč. Šelo posestnik Igričnik je ustavil dirjažoo konje na Brnici ter izmotal izpod koles umirajočega hlapca, ki je kmalu izdihnil. Za pravi vzrok nezdge se ne ve. Brčas je dobil hlapec, ki je bil podvržen božjasti, tak napad, ki mu je vzel zavest in življenje.

• **Smrtna nesreča.** Pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah se je smrtno ponesrečil tamkajšnji posestnik Ivan Hercer. Padel je tako nesrečno pod voz, da je zadobil težke poškodbe, katerim je kmalu nato podlegel.

• **Avto zgorel na cesti.** Med vožnjo iz Maribora proti Pesnici se je vnel mariborskemu izvoščku motor v avtomobilu in kmalu tudi eksplodiral. Voz je bil mahoma v plamenu. Izvoščku Vidmarju se je posrečilo, da je pravočasno skočil iz voza, od katerega je ostalo le zverženo železje. Voz je bil zavarovan.

• **Samomor.** V Krčevini pri Ptujtu se je pretekli četrtek obesil 68letni Jurij Pihler. Motiv dejanja so bile nezdrave družinske razmere.

• **Velik požar v St. Janžu na Dravskem polju.** V petek zvečer je nastal pri posestniku Franu Bretlu v Zlatoličju pri St. Janžu velik požar, ki se je naglo razširil. Ogenj je šestim posestnikom uničil gospodarska poslopja. Kako je ogenj nastal, še ni ugotovljeno. Škoda je ogromna, a zavarovani so bili kmetje le za neznatne vacte. Zgorelo je skupno 18 objektov. Pri gašenju se je ponesrečil 34letni posestnik Franc Orovšek, ker se je nanj sesula goreča streha. Dobil je težke opekline in so ga prepeljali v mariborsko bolnico.

• **Nagrade za aretacijo Čaruge in njegovih pajdašev.** Svoječasno je država razpisala na glavo Čaruge in njegovih pajdašev 55.000 Din. Te nagrade so bile sedaj razdeljene in sta največja zneska po 19.000 Din dobila orožniška narednika Stevo Balatinac in Mitar Milović, ki sta aretirala Čarugo v Vinkovcih.

• **Zrtev alkohola.** Dne 1. maja se ga je ključavničar Ignacij Kovačič iz Ptujtu pošteno nalezal. Domov gredoč je zvečer pri prekoračenju potoka Grajena padel z brvi v potok, ki je zaradi zadnjega deževja močno narasel. Drugo jutro so potegnili njegovo truplo iz vode.

• **Še imajo zlatnike in srebrnike.** V Selnici pri Mariboru so te dni vlomili neznani zlikovec skozi okno v hišo posestnika Ivana Romiša ter mu poleg razne obleke odnesli tudi več zlatnikov in srebrnikov po 20, 10 in 5 kron.

• **Hvaličen bratec.** Pred nekaj dnevi je sprejel posestnik Franc Zalokar iz Orehoveca iz usmiljenja pod streho neznanega popotnika. Ponoči pa, ko je vse spalo, je prebrskal neznanec Zalokarju omaro in mu izmaknil ves denar, katerega si je z velikim trudom prislužil pri apnenicah. Ko je tat opravil svoje delo, se je neopaženo izmuznil iz hiše in izgubil v temno noč. Seveda je bilo vsako zasledovanje brezuspešno.

• **17 kandidatov za vešala.** V zaporih osijskega sodišča se nahaja 17 kandidatov, za katere predlaga državni pravdnik smrtno kazen na vešalih. Vsi so obtoženi zaradi težkih zločinov ter nosijo okove kakor svoječasno Čaruga in njegovi pajdaši.

• **Smrtna obsodba Jugoslovana v Ameriki.** V državi Nevada v Zedinjenih državah se poslužujejo strupenega plina za izvrševanje smrtnih obsodb. Na usmrtilitev s strupenim plinom je bil nedavno obsojen tudi Stanko Jukić, ki je zaradi ljubosumnosti umoril svojo 16letno zaročenko. Justifikacija se bo izvršila prihodnji mesec na ta način, da bodo zaprli obsojenca v jekleno sobico in spustili vanjo strupeni plin, ki obsojenca

takoj omami in naglo usmrti.

• **Morilee in nasladi.** V Stipu v Južni Srbiji je bil aretiran neki Muharem aga, ki je bil obtožen, da je za časa turške vlade izvršil nebroj zločinov med krščanskim življem. Moril, ropal in zažgal je iz golo zabave, onečasna krščanska dokleta in se naslajal na njih mukah. Ljudem je rezal nosove, ušesa, prste in jih pustil izkrvaveti. Na vesti ima okoli 50 umorov. Krvoločem Turčin pride pred sodišče.

• **Velik vlom v vagon.** Pretekli teden so se sedaj neznan storilci med postajama Zagreb in Rajhenburg vlomili v plombirani železniški vagon ter odnesli tri kovčege, ki so vsebovali perilo, last nekega Zagrebčana. Škoda znaša 69.255 Din.

• **Po šestih letih prijel lopov.** Večkratni slepar Ivan Gajšek iz Ponikve je leta 1919. med preiskovanjem njegove žepne vsebine ustrelil do smrti policijskega agenta Ivana Ribariča iz Celja ter pobegnil v Avstrijo, kjer se je šest let skrival pod raznimi imeni. Kakor se sedaj poroča, so lopova prijeli in ga imajo zaprtega v Celovcu. Izročen bo Jugoslaviji.

• **Pokopališki tatovi.** Na dravejskem pokopališču so pred nekaj dnevi neznan storilec ponoči pokradli z ograje ob grobnici družine Suva iz Zgornje Šiške 15 komadov 6 cm debelih medenih kroglic, ki so bile pritrjene na ograjo. Kroglice so bile vredne 250 dinarjev.

Iz tajništva Demokratske stranke

V soboto 16. t. m. se bodo vršila naslednja predavanja v ljubljanski oblasti: V Trliču ob 8. zvečer v gostilni Jeglič. Predava dr. Jože Bohinjec o socialnem zavarovanju delavstva in o kmetijskih ter obrtniških kreditih. — Pri Sv. Ani ob 8. zvečer v gostilni pri Zvircu. Predava doktor Stane Rape o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov. — V Zabnici ob 8. zvečer v Gasilskem domu. Predava g. Baldomir Milohnoja o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov. — V Mojštrani ob 8. zvečer. Predava g. Stojan Bajič o osnutku zakona za podelitev kmetijskih kreditov. — Na Jesenicah ob pol 8. zvečer. Predava g. ravnatelj Anton Jug o političnem položaju in o delu v parlamentu.

V nedeljo 17. t. m.: Pri Sv. Katarini ob pol 8. zjutraj pri Robežu v Lomu. Predava dr. Jože Bohinjec o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov. — V Križah pri Trliču ob 3. popoldne v gostilni Zaplotnika v Retnjah. Predava g. dr. Jože Bohinjec o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov. — V Kokri ob 11. dopoldne v gostilni Jurija Povšnerja. Predava g. Milan Cimerman o osnutku zakona za izenačenje davkov in podeljevanju kmetijskih kreditov. — V Preddvoru ob 3. popoldne v lokalni dr. A. Wurzbacha. Predava g. dr. Stane Rape o osnutku zakona za izenačenje zakonov in podeljevanju kmetijskih kreditov. — Na Primskovem pri Kranju ob pol 10. dopoldne v šoli na Primskovem. Predava g. dr. Stane Rape o osnutku zakona za izenačenje davkov in podeljevanju kmetijskih kreditov. — V Senčurju ob 6. zvečer v gostilni Janka Gašperlina št. 64. Predava g. Milan Cimerman o izenačenju davkov in o podeljevanju kmetijskih kreditov. — V Selesah nad Škofjo Loko ob 2. popoldne v gostilni Frana Šliberja. Predava g. Baldomir Milohnoja o osnutku zakona za podeljevanje kmetijskih kreditov.

DELAVSKI GLASNIK

d Pregled varnostnih naprav v naših rudnikih. Po odredbi ministra dr. Žerjave se pripravljajo v ministrstvu za šume in rudnike posebne komisije, ki bodo tekom poletja natančno pregledale rudniške obrate zlasti glede varnostnih naprav in tehnične ureditve. Posebno pažnjo bodo posvečale komisije tudi razmeram med delavstvom ter delovnim, odnosno mezdinim odnošajem med podjetniki ter delavec.

Maline

Izmed gruče deklet je Maksu najbolj ugajala visoka in krepka mladenka; bila mu je popolnoma neznanica. Tovarišice so jo klicale za Malko.

Maks je stal tri korake od nje in se čutil, kako naglo ji gre delo izpod rok; ko je imel on komaj le dno svojega škafa pokrito z malinami, je bil njen škaf že skoro do polovice napolnjen. A dasiravno tudi Pepca in Fanika ter druga dekleta, ki so se sukala okrog bližnjih malinovitih grmov, niso zaostajala mnogo za njo, je videl Maks marljivost samo pri njej.

Tišino, ki je sredi dekleškega blebetanja nastopila za nekaj minut, je s svojim smejočim se glasom vnovič prekinila Pepca.

«Amerikanec, kaj pa misliš?» se je ozrla v Maksu in v njegov škaf. «Poldne bo kimalu, ti pa imaš vsega skupaj nabranih komaj dvajset malin...»

Makov pogled je za hip obstal na njenem vitkem, za kmečko dekletu nekoliko prešibkemu telesu, ki se je pri delu venomer upogibalo kakor prožna šibica.

«Nimam sreče, Pepca! Od jutra dalje sem iskal maline samo tam, kjer jih ni; še dobro, da nisem zašel in da sem našel vas...»

Za Pepco se je oglasila čokata Fanika.

«Kaj se boš zagovarjal? To ve vsakdo, da so knapi bolj vajeni motike in krampa kakor takega nabiranja...»

«Tako spretnih prstov seveda nimam, kakor —»

Pepca je dvignila glavo.

«Dedci bi bili radi povsod prvi, a jim ne gre; ženske vas v marsičem prekašamo...»

«V jeziku že!» ji je zasolil Maks.

Vsa dekleta so se zahihitala.

«No, ta je dobra!» je rekla Malka in se obrnila k Pepci. «Zdaj si jo pa dobila enkrat pošteno pod nos...»

Pepca je odprla usta na stežaj.

«Oho, kaj pa to pomeni?... Le poglejte jo, Malko, kako se je potegnila za Amerikanca!»

«Ne za Amerikanca, temveč za knapa!» je popravila Fanika Pepci. «Kdor je pokukal le enkrat v Ameriko, ta še ne zasluži imena Amerikanec.»

Vmes je posegla Malka: «Knap — to je nemška beseda; rudar se mora reči!»

«Pa rudar!» je popravila Fanika in se okrenila k Maksu. «No, povej, rudar, koliko denarja si zaslužil v teh šestih letih, odkar si bil z doma!»

«Ti diši moja malha cekinov, kajne, ker me tako natančno izprašuješ?» se je šalil Maks. «No, povedal bom odkritosrčno. Prihranjenega imam okrog tri tisoč dolarjev!»

«Čudno, da se ni potopila barka, ko je peljala toliko denarja!» se je zasmejala Pepca poredno in našobila svoja ozka usteca: «Srečo imaš, Maks... Veš, ko smo hodili še v ljudsko šolo — ti si bil nekaj razredov pred nami —, si nikoli nisem mislila, da boš kdaj tako bogat...»

Fanika je namrdnila ustnice: «Nevoščljiva sem ti, ali verjameš, Maks? Veseli me samo to, da si že star samec in ne bo nobena več marala zate...»

Sklonila se je s svojim nizkim životom in pričela hitreje obirati maline.

«Trideset let sem star. To pa so najlepša moška leta!» se ji je postavil po robu. Motiš se, Fanika, nevest se mi ne bo manjkalo.»

Malka se je oglasila: «Res je! Moški pri tridesetih letih so še najboljši.»

«Spet se poteguješ zanj, Malka!» jo je dražila Pepca. «Prvič govoriš danes z njim, pa že drviš z njim... Ali te je morda že izbral za nevesto?»

Vsa v smehu so se obrnila dekleta k Malki; ker pa je ta zardela umolknila, so se kmalu nehale smejati in so hitele obirati maline dalje.

Ta šaljivi, a v jedru resni boj Fanike in Pepce je začel Maks šele zdaj dobro razumevati. Od tistega trenutka dalje, ko je rekla Malka:

«No, ta je pa dobra, zdaj si jo dobila pa enkrat pošteno pod nos, Pepca!» — je bil namreč z nai-

večjo pozornostjo zasledoval njen pogovor in spoznaval vedno bolj, da je ves ta tok njenih pikrih besedi naperjen proti njej, Malki, in proti njemu, ker se je bolj zanimal za njo kakor pa za onidve sami. Oziral se je na Malko, in hvaležen ji je bil v srcu, da ga je zagovarjala. In kolikor dalje jo je ogledoval, toliko krepkejša in lepša se mu je zdelala, in toliko bolj je rastle v njem radovednost: «Odkod neki si zašla med to žlobudravo čredo? In kako je to, da se zanimaš zame?»

Za hip je zavladovala na položni, z malinovitjem porasli brežini tišina. Samo šepetaje so se še pogovarjala dekleta, napol skrita v malinovitjem grmičevju, ki se je rdecilo od malin. Od časa do časa je v bližini votlo zaropotalo na tleh škaf; tu si je delalo dekletce skozi goščo pot, da je pokalo pod nogami dračje, tam se je plazil po bregu navkreber težko sopeč deček in nosil velik lonec v rokali. Ta z malinami oblagodarjena brežina se je razprostirala in vila tik pod vrhom Magolnika kakor velika, poševna planota po pogorju.

Dekleta so postajala živahnejša; zoprna jim je bila tišina.

«Kam si se zamislil, Amerikanec?» je zaščebetala iznova Pepca.

Vtem se je Malka nanagloma zasuknila na peti in položila prst na ustne: «Pst! Nekdo prihaja... Najbrž tvoj Janez, Pepca!»

«Ne, Janez pride šele popoldne!»

«Motah, tvoj ljubček, Malka! — Ta bo menda spet!» je ponagajala Fanika.

Iz globeli je resnično prilomastil dolgi, koščeni Motah, gozdarjev paznik, v lovski obleki s puško preko rame, na glavi nizek zelen klobuček s črnimi krivci. Hitel je naravnost proti dekletom in se ustavil pri Maksu:

«Pokažite gozdarjevo potrdilo, da smete nabirati maline!»

Maks mu je podal zahtevani listek, s katerega je prečital Motah na glas:

«Maks Potočnik. Torej to je vaše ime?»

Podpisal se je na listek in ga vrnil Maksu: «Vi ste letos prvič na Magolniku?»

«Šele prvič. Pred sedmimi meseci sem prišel iz Amerike.»

Motah je pogledal v njegov škaf in se nenkrat glasno zahototal:

«Bolje bi bili storili, če bi ostali v Ameriki! Poglejte dekleta, kako so ta ročna!... Malka ima v škafu malin menda že za tri krone?»

«Mene pa nočete nič pohvaliti, gospod paznik?» ga je pogledala Fanika ljubosumno.

Fanika se je pazniku na vsak način hotela prikupiti; ljubeznivo zroča v njegov obraz je vprašala:

«Ali ste videli, koliko ljudi je danes na Magolniku?»

«Več kakor včeraj, nekaj čez štirideset. Če pojde tako naprej, bodo maline v dveh tednih obrane.»

Odpravljal se je naprej, a je sredi med Malko in Faniko hipoma obstal in se obrnil k Maksu:

«Potočnik, pazite, da ne zmešate mojih deklet!»

In potrepal je namesto Malke, kakor so pričakovala vsa dekleta, Faniko po plečih:

«Le pridna bodi, punčka!»

Fanika je bila vsa blažena. Motah pa se je s širokimi koraki odpravil dalje v breg. Izginil je za grmovjem izpred oči. A v daljavi, že precej visoko, pod dvema samotnima smrekama, se je zopet nenadoma pojavila njegova dolga postava. Z dalnogledom na očeh je opazoval pod seboj prostrano brežino in «malinarje» ter «malinarice» na njej; bržčas je iskal, če bi mogel zasačiti kje kakšnega «kontrabandarja» ali «kontrabandarico»; naposled se je spustil skoraj v tek vzdolž po pogorju; morda je bil zapazil res kaj sumljivega... S sosodnjega hriba je zazvonilo poldan. Dekleta so prenehala s svojim brbljanjem; po kratki

molitvi so posedle vse v senco in pričele jesti kruh, katerega je imela vsaktera velik kos s seboj za kosilo. Tudi Maks je sedel in se lotil svojega kosa; pri tem pa je zdaj pa zdaj nastavljal na usta in globoko nagnil steklenico, v kateri je imel tof-kovec; steklenico je nato ponudil še dekletom, da so pila. Dan je bil nenavadno vroč; solnce žarko paleče.

«Da bi ne bilo tako daleč!» — si je Fanika brisala znojna lica in čelo. «Že naprej me bole noge, ko se spomnim na pot. Samo do gozdarja je uro hoda...»

Pepca je mrko nasršila obrvi:

«Eh, ta gozdar, ta dela lepe kupčije... Mi mu nabiramo maline napol zastonj, on pa jih gotovo prav po židovsko prodaja na Dunaj...»

«Pet sodov jih je že odposlal,» je vedela povedati Fanika. «In najmanj pet jih še odpošlje...»

Pepci se je obraz zresnil.

«Revčki ostanemo pa zmerom revčki — kajne, Amerikanec?»

«Maks ni revček; Maks je bogatinec!» se je ozrla vanj pozorno in pomembno Fanika. Nato je zardela. Maksu je bilo mučno.

K sreči je prišel po bregu navzgor plečat fant in izza gošče zavil k njim.

«Že pol ure vas iščem, dekleta!» — je pozdravil zateglo in si jel predevati iz roke v roko trebušnat škaf, ko je zagledal Maksu: «Ti tudi tukaj, Amerikanec?»

«Tudi, kakor vidiš... Bog te živi, Janez!»

Bila sta nekdanja sošolca iz ljudske šole.

Takoj so bili vsi na nogah.

«Da si le prišel, Janez!» je rekla Pepca in se okrenila: «Kar pojdemo dalje... Tam na desni strani je več malin kakor tukaj...»

«Predaleč je tja!» je ugovarjala Malka. «Saj je tukaj dovolj malin!»

Fanika jo je premerila od nog do glave: «Pa ostan! Mi gremo dalje... Koliko je bilo prej tukaj okrog nas deklet... a vse so že šle naprej...»

«Kdor izbira, dobi izbirek!» se je ustavljala še vedno Malka.

Fanika je zamahnila z roko: «Če res nočeš iti, pa ostan... in dobro srečo!»

«Zdaj pa moraš ostati tukaj pri meni, Malka!» je Maks poklical Malko prvič po imenu ter rekel «ti». Kar je bil govoril do sedaj z njo, je govoril vedno tako, da mu je ni bilo treba ne vikati ne tikati; istotako je delala napram njemu tudi ona sama. In ob misli, da bosta Pepca in Fanika morda res odšli z Janezom brez Malke naprej, je postal ves živahen.

Res je ostala sama z njim. Nekoliko iz hudomušnosti, nekoliko iz užaljenosti, nekoliko pa tudi iz zlobe, sta jo obedve pustili pri Maksu in hiteli z Janezom po brežini navkreber. A ko sta bili že precej oddaljeni, se je Fanika naenkrat okrenila in zaklicala izzivajoče:

«Malka, dobro zabavo z Amerikancem!»

«In tebi z Motahom, Fanika!» ji je odgovorila Malka.

Nato so utonili vsi trije v daljavi za ovinkom.

«Teh dveh klepetulj sem bil že do grla sit!» se je Maks zdaj globoko oddahnil in pogledal Malko: «Vesel sem, da sva enkrat sama, Malka!»

«Tako neprijazno še nikdar nista govorili z menoj kakor danes!» je rekla in mu s tem nevede razrešila njegovo vprašanje.

«Čudni prijateljci!» je zamrmral.

Malka je bila v zadregi in ni vedela, kaj bi mu odgovorila.

«Zdiš se mi nekoliko znana, Malka!» si je izmislil na lepem. «Pa vendar — povej mi no, odkod in čigava si?» jo je vprašal nato brez ovinkov.

Vedno bolj je zardevala: kakor da je s Faniko in Pepco pobegnil tudi ves njen pogum...

«Pred tremi leti sem prišla z Belokranjskega,» je naposled vendarle začela pripovedovati. «Oče mi je umrl, ko sem bila še majhen otrok. Imeli smo krčmo, ki pa je slabo nesla; tako smo se zakopali v dolgove. Navsezadnje je zapel boben. In potem mi je umrla še mati... Zdaj živim že

tri leta tukaj v dolini pri Dolniku, ki je moj stric...»

«Dolnik — tvoj stric? Poznam ga!» se je čudil Maks. «Pa te do sedaj še nikoli nisem videl, čeprav sem že vrsto mesecev doma... Dolnikova kmetija je daleč zunaj vasl, popolnoma na samem.»

Trgal je maline in jih zobal, ker je bil žejen. Tudi Malka ga je nekaj časa posnemala, zakaj vročina je postajala vedno hujša; od časa do časa je zasopla in si potegnila z roko preko obraza.

«Tudi jaz poznam tebe,» mu je rekla po kratkem molku, kajti verjela mu je bila, «da se mu zdi nekoliko znana.» A «tebe» je izpregovorila še plaho in boječe...

«Ti mene?» — se je razveselil.

«Že takrat, ko si se vrnil iz Amerike, sem slišala o tebi... In videla sem te mnogokrat ob nedeljah po maši pred cerkvijo, v gruči drugih fantov... Tako moški si bil, na nobeno izmed nas, ki smo hitele iz cerkve, se nisi ozrl...»

«Mogoče?» se je delal nevednega. «Toda če bi bil vedel, da si bila ti vmes, bi bilo drugače...»

Zdaj mu je postalo vse jasno; vzrok njene dosedanje naklonjenosti, — njenih toplih pogledov — mu je ležal kakor na dlani. «Tako moški si bil!» Za temi njenimi besedami se je skrivalo še vse nekaj drugega... Ej, ta ženska sramežljivost... Torej obadva sta se iskala...

Stala je tik pred njim z upognjenim životom, z obrazom sklonjena nad malinovje, z rokama špretno in urno obirajoča sočne maline.

«Videla boš, Panika!... Ne samo za... hito... Tudi za ženo bi jo vzel...» si je mislil. «Pojdiva naprej še midva!» ji je rekel. «Pogovorila se bova kaj... pogovorila o čem lepem...»

«Če misliš, da bo kje drugje več malin — dobro!»

«Več ji ti bo, Malka. Pojdiva!» —

Dvignila sta svoj škaf in se napotila dalje po hribu navzgor. A Maks je skrbel, da sta šla vedno na levo, ravno v nasprotno smer kakor Pepca in Fanika. Drug poleg drugega sta stopala. S težavo sta si delala pot skozi goščo, ki je ni hotelo biti nikjer konca. Povsod samo že močno obrano malinovje, kamorkoli se je ozrlo oko. Na nekoliko vzvišenem prostoru sta za hip obstala, da se razgledata. Od vseh strani se je čulo govorjenje, tu vesel krik, tam oddaljen, vriskajoč smeh; za vsakim večjim grmicevjem se je gnetlo nekaj malinarjev; razen fantov in deklet je bilo razškrupljenih vsekrižem vijočega se pogorja tudi mnogo dečkov in deklic. Maks in Malka pa sta šla vedno dalje, čez strme bregove, vedno na levo, le na levo, kakor je hotel Maks. Kmalu je utihnilo za njima govorjenje malinarjev in malinaric; a bredla sta skozi goščo naprej. In sonce je žgalo in pripekalo bolj in bolj...

Ob robu samotne, široke in globoke, s smrekami zasenčene globeli je Maks naenkrat postal, radostno vzviknil in pokazal z roko:

«Poglej, Malka!... Tam, tam!»

Spustila sta se navzdol v globel... Vse rdeče, vse vabeče... Vsenaokrog, kakor je bila globel velika, se je širilo še nedotaknjeno malinovje od polnih, kakor črešnje debelih kupčkov sladkih malin.

Pri prvem najbolj polnem grmu sta se ustavila. Malki so žarela lica od veselja.

«Vidiš, kako lepo mesto sva našla!»

«In kar na slepo srečo!» je vriskala ona in pričela maline takoj nabirati ter jih metati v škaf.

Maks je sedel na tla. Toda namesto da bi bil deval maline v škaf, jih je spravljaj v usta.

«Ti misliš zobati tako do večera?» se je okrenila k njemu.

Brisal si je z robcem potno čelo in lica:

«Prišel sem prav za prav iz radovednosti, samo za razvedrilo, na ta hrib... in ne zaradi malin. Takrat, ko sem bil še pritlikav poniglaviec, je bil Magolnik ves drugačen: tukaj, kjer je zdaj

goščava ob goščavi, je šumelo nekdaš smrekovo gozdovje...»

Umolknil je in se zopet zagledal v Malkino polno telo pred seboj.

Vstal je, stopil tiho za njen hrbet in nana gloma zatisnil z rokama njene oči.

«Malka... pogovoriva se kaj lepega!»

Stisnil jo je k sebi, nagnil njeno glavo vznak in jo poljubil naravnost na tiste njene rdeče, napete ustne; ni se mu branila, tudi sama se ga je oklenila z rokama. Ko se mu je naposled izvila iz rok, je bila vsa zardela v lica, vsa smehljajoča v oči...

Sedel je nazaj na tla.

«Veš, Malka, kje stoji naša kmetija?»

«Vem. — Zakaj vprašaš?»

Maks ji je začel razlagati:

«Moj oče in mati sta že stara... Letos prevzamem gospodarstvo jaz... in... in treba mi bo mlade ženke... Malka, povej, če bi me ti marala?»

Rdeča do ušes, se je ozrla tedaj izpod napolzaprtih, dolgih trepalnic vanj:

«Maks, ti se šališ...»

«Ne šalim se, Malka. — Povej!»

«Ti si bogat, Maks; jaz pa sem sirota, brez vsega... Prej bo vzel Motah Faniko in Janez Pepco kakor ti meni!»

Stopil je k njej in dejal:

«Ne takih besed!... In še enkrat: Povej!... Nič se ne šalim... Tako, kakor si, tudi siroto, te bom vzel, še letos te bom vzel, samo če me imaš kaj rada!»

Malka se je zdrznila, kakor da nekaj preišljuje; in preišljevala je v resnici Maksove besede in jih tehtala, če jim sme verjeti. Pogleddala je Maksu naravnost v oči: njegov pogled je bil tako gorak in odkritosrčen. Te njegove oči niso lagale. V tistem hipu je bilo konec vseh njenih pomislekov, zakaj zardeli so se ji pregrešni.

Vročina je že popolnoma prenehala. Polagoma se je pričelo nagibati solnce k zatonu; zlatobleščeča, v mavrične barve izpreminjajoča se večerna zarja se je kakor ogromna škrlatasta zavesa spuščala za zapadne gore, vedno niže in niže... Po globeli, preko smrek, križem malinovja, so zaplesale svetle lise — zadnji pozdravi poslavljajočega se solnca. V plešočem žarku je vzžarel Malkin obraz kakor pozlačen.

Zunaj globeli se je nenadoma začulo govorjenje.

«Pst! Malinarji gredo domov!» je šepnila, in Maks je odskočil od nje. Skrila sta se pod smreke in se ozrla navzgor...

Po hribu navzdol so v živahnem žlobudranju hitela dekleta, fantje, deklice in dečki. Dekleta so nosila škafe z malinami večinoma na glavah, fantje v rokah in otroci v koških. Maks se je trudil, da bi zapazil med trumo Faniko in Pepco; Veselo vriskaje sta šli navzdol, Pepca, vitka in šibka, ob strani svojega trščatega Janeza, Fanika, nizka in čokata, ob dolgem Motahu...

«Oj, tam za goro, oj, tam za goro,

škrjančki, škrjančki pojó!...

je pela Fanika in se zibala kraj Motaha.

Naposled je bilo dolge trume malinarjev in malinaric konec. Govorjenje, smeh, vriski, petje — vse je zamrlo in potihnilo v daljavi... Tistikrat je počasi ugasnila tudi večerna zarja...

«Ali si ju videla?» je vprašal Maks, ko je bilo zopet tiho na hribu. «Pa vrag vedi, kaj neki jih je zaneslo na to stran? Menda niso iskali naju dveh...?»

«Koga videla?»

«No, Faniko in Pepco, vsako s svojim kavalirjem... Fanika ti je prevzela kavalirja...»

«Vse sem videla. — A le naj ga ima, Motaha, saj jaz nikdar nisem marala zanj...»

«Veš, kaj ti povem: Obadva, Motah in Janez, ju vlečeta za nos...»

«Zaradi Motaha imaš prav... Motah lovi zdaj vse... Zaradi Janeza pa ne vem...»

In nato se je poredno zasmejala:

«Če me le tudi ti ne vlečeš!...»

«Nagajivka!... Videla boš, da oslanem mož beseda!»

Tudi sama sta se odpravila iz globeli in zavila po hribu navzdol, da prideta še pod nočjo do gozdarja. Bleda svetloba, ki se je širila preko pogorja, je postajala vedno bledejša; iz doline navzgor so že plezale kakor hribi dolge, mračne sence in iztezale svoje pohlepne roke vedno višje in višje... Daleč naokrog nikjer nobenega človeškega glasu; večina malinarjev je bila že odšla proti dolini...

Da bi oživil samoto, ki ju je obdajala, je Maks zapel:

«Bod' moja, bod' moja,
t' bom lešnikov dav.
Boš tiste potokla,
bom drugih nabrav!»

Malka je veselo stopala ob Maksu in zapela še sama z zvonkim, drhtečim glasom:

«Jaz bi te že rada mela,
ko bi rev'ca te le smela.
Pa mi mam'ca branijo.
k' mam komaj petnajst let...»

«Se ne vjema!» se je zahototal Maks prešerno. «Saj nimaš več mamice. Mamica ti že ne more več braniti...»

Utihnili so in se toplo ozrla vanj: «Zdaj sem te pa potegnili!»

«Tudi zastran let?»

«Tudi; pet let sem starejša!»

Maks je z radostjo opazoval svojo briko spremljevalko.

Prišla sta prepevaje v majhen, mračen brezov gozdiček. Pod nogama so se jima udrala mehka, mahovita tla, šušljalo je suho, povsod nastlano listje.

«Malka!» jo je hipoma poklical Maks, postavil škaf na tla in se opotekel k njej; izkušnjavec ga je bil s svojim sladkim šepetanjem docela premotil...

Ali ona ga ni hotela slišati, brzela je naprej... Pobral je škaf, hitel za njo in jo dohitel.

«Stoj, Malka!»

Zdaj jo je utel in jo objel čez pas. Hotela se mu je izviti iz rok, a v tej borbi ji je nenadoma spodrsnilo in padla je po bregu na mah, na listje; pri padcu je nehote izpustila z glave tudi škaf, iz katerega so se ji razsule po tleh maline.

«Maline! Maline!» je vzdihnila.

«Pusti maline, Malka, saj si ti sama najlepša malina!»

V bližnji gošči je žvižgal kos svoji ljubici, nedaleč od njiju je gostolela taščica...

Maks je ostal mož-beseda.

To je bilo potem tisto jesen v dolini šepetanja, stikanja z glavami, namiganja, črne zavisti in nevoščljivosti! Najbolj sta se čudili Pepca in Fanika. Bogati Amerikanec s 3000 dolarji — pa Malka, sirota brez vsega. Ali bo tak zakon srečen?

A Maks se ni zmenil za klepetulje; še nikoli ni bil tako zadovoljen kakor zdaj, odkar se je sukala na njegovem domu mlada ženka Malka: Ne samo dobrega srca, tudi pridne in delavne roke mu je prinesla k hiši.

Maks je židane volje oral in sejal, hodil s širokimi koraki po polju, kadil zvečer s starimi kmečkimi možaki pipico tobaka in gledal pri večerji veselo na svojo ženko, kako se je ljubeče ozirala nanj in mu stregla.

Ko sta se odpravila drugo poletje nekega lepega nedeljskega popoldneva skupaj iz doline navzgor na Magolnik bolj zaradi izprehoda kakor zaradi malin samih, sta se pogovarjala med potjo to-le:

«Povej, Malka, ali sem takrat lagal ali sem govoril resnico?»

Veselo se je nasmehnila in stopala ž njim po hribu navzgor.

Zvonimir Kosem.

ZANIMIVOSTI

Mesojedne rastline

Pripovedka pripoveduje, da raste v Afriki mesojedno drevo, ki mu tamošnji prebivalci žrtvujejo človeške žrtve. Nesrečno žrtev postavijo pod tako drevo, katerega veje se takoj oklenejo žrtve in listi ji izsesajo kri ter jo poiagoma popolnoma prebavijo. Kri, pomešana z rastlinskim sokom, se cedi po drevesnem deblu in divjaki ližejo to ostudno tekočino, ki jih prijetno upijanuje.

Tako govori samo pripovedka. Slika, ki jo prinašamo, nam predstavlja to drevo, kakor ga opisuje pripovedka. Seveda takih dreves ni.

Dalje se pripoveduje, da je zlasti v tropičnih deželah več mesojednih rastlin, ki naj bi imele to lastnost, da zagrabijo s svojimi cvetnimi listi vsako žuželko, ki se jih dotakne, ter jo ne izpuste prej, dokler je popolnoma ne prebavijo. Tudi pri nas poznamo nekaj podobnih rastlin. Naravoslovci so delali z njimi

razne poizkuse. Te rastline so tako zvane muholovke. Kakor hitro se vsede žuželka v cvetno čašo, se listi cveta zapro in žuželka je izgubljena. V tropičnih krajih raste rastlina, ki izločuje sladek sok, s katerim, kakor pravijo, privablja žuželke. Kakor hitro se žuželka dotakne občutljivih delov lista, se list zgane ter objame žuželko. Da žrtev ne more ulti, jo zabodejo tri iglice, ki jih ima list v svoji sredi.

Rastline, ki žuželke ujamejo, resnično obstojajo, vendar še s tem ni rečeno, da prebavljajo ujetе žrtve in da so torej res mesojedke. Naravoslovci to zanikujejo.

Večina rastlin, ki jim pripisujejo mesojedne lastnosti, raste v vročih in vlažnih krajih. V svojih čašicah imajo na dnu tekočino, katerih glavna sestavina je voda. Ta tekočina se nabira od soka rastline. Naravoslovci so opazovali, da utonejo žuželke v tej tekočini in da se razkroje, zaradi česar so sklepali, da so te rastline mesojedne. Poznejša raziskovanja pa so dognala, da so te rastline popolnoma nedolžne. Poizkusi so dokazali, da se količina tekočine v čašah stalno menja, kar je odvisno od vremenskih izprememb. Iz tega sklepajo, da listi, ki se pregibajo, ako se jih kdo dotakne, nimajo druge naloge, kakor regulirati količino vlage v rastlini.

Vprašanje nastane, zakaj imajo nekatere rastline tako čudne lastnosti, če niso mesojedne. Na to vprašanje ni mogoče odgovoriti, kakor ni mogoče odgovoriti n. pr. na vprašanje, zakaj ima človek izrastek na slepem črevesu. Gotovo ne zato, da dobi vnetje slepiča. Nedvomno je kljub temu nerazrešenemu vprašanju, da te rastline ne uživajo mesa.

Dirka z želvami

Ameriški bogatini, zlasti pa njihove žene in hčerke ne vedo, kaj bi počenjale, pa uprizarjajo iz dolgočasnja razne neobičajne zabave. Tako predstavlja naša slika ameriško milijonarko, ki jaše želvo v kopalšču Florida. Tam so uprizorili nedavno celo dirko z želvami in ameriško časopisje prinaša obširna poročila o tej neobičajni zabavi, češ, da je sijajno uspela.

Na Marsu je življenje

O podnebjju in prilikah na zvezdi Marsu se je že neizmerno mnogo pisalo in se je že v splošnem uveljavilo naziranje, da tamošnje podnebje ne dopušča nikakega življenja. Kvečjemu se je sem in tja priznala možnost rasti slabo razvitih rastlin.

Kakor se sedaj poroča, sta ameriška zvezdoslovca Pettit in Nicholson s potrebnimi pripravami preračunala toploto Marsovega podnebja in ugotovila iz teh računov, da je srednja temperatura Marsovega ekvatorja le 7 stopinj Celzija nad ničlo. Dnevi na Marsu so po njihovi izvajanjih nedvomno zelo topli, dočim so noči jako hladne.

Na vsak način je po izvajanjih obeh ameriških zvezdoslovcev na Marsu toliko toplote, da je omogočeno na njem celo višje organsko življenje. Saj celo na naših Špicberghih cvetijo cvetlice in žive v ledenih puščavah blizu severnega tečaja severni medvedje in druge živali, a v Grenlandiji bijejo boj za obstanek ljudje — Eskimi, ki doživijo le malo toplejših dni, pa vendar ne poginejo.

Zato glede na podnebje pač ni pravega ugovora proti dejstvu, da je Mars naseljen. Temu naziranju se priključujejo tudi mnogi drugi zvezdoslovci, ki so zvezdo Mars že obsodili na smrt.

Mati umorila in oropala lastnega sina

V občini Slava Rusa v Dobrudži se je odigrala te dni strahovita žaloigra, ki ji je težko najti primere. Jurij Arimov je bil sin

P. n. DOM. ČEBIN,

Ljubljana.

Z Vašim angleškim kovaškim premogom in angl. livarniškim koksom, ki ste ga nam dobavili, smo bili povsem zadovoljni. Cena je z ozirom na kakovost in v primeri s ceno oglja vse-kakor nizka.

Z odličnim spoštovanjem:

Lovro TEPINA, žzdr.

upr. drž. podkavske šole SELO-LJUBLJANA.

nekega Rusa iz Ukrajine, ki je pred kakim tridesetimi leti dezertiral iz ruske vojske ter se naselil v Dobrudži. Jurij je z devetimi leti pobegnil od svojih staršev, ki niso mogli preboleti izgube svojega edinega sina. Fantič je prišel tako do Filadelfije, kjer se je v neki tvornici konzerv povzpел iz navadnega tekača do ravnatelja ter si pridobil ogromno premoženje. Po osemnajstih letih ga je prijel domotožje tako močno, da je sklenil odpotovati v svojo domovino.

Njegovi starši pa so med tem dobili obvestilo, da živi njihov sin v Filadelfiji v največji bedi. Zlasti mater je ta žalostna vest zelo potrla, toda v svoji brezupni revščini mu starši niso mogli pomagati.

Ko je Jurij dospel v svojo rojstno vas, se je podal najprej v vaško gostilno, kjer je od svojih mladostnih tovarišev doznal o bednem stanju svojih staršev. V očetovski hiši se je izdal za trgovskega potnika ter prosil za jed in prenočišče. Ker revni starši niso imeli ničesar v hiši, je dal Jurij svojemu očetu bankovec za 100 lejev, da gre nakupit v gostilno potrebna živila. Pri pogledu na denarnico je Jurijeva mati zasnovala obupen načrt. Sedaj je videla priliko, da lahko pomaga svojemu sinu v Ameriki. Utrujen je neznanec zaspal. Ne da bi mnogo razmišljala, je mati pograbila sekuro in udarila z njo svojega nespoznanelega sina po glavi. Tujec je bil takoj mrtev. Morilka je našla pri svoji žrtvi tridesettisoč dolarjev, ki jih je takoj zakopala v vrto.

Njen mož je med tem zvedel v gostilni, kdo je tujec. Ves vesel je tekel spremljan od vaščanov, proti domu. Tu ga je sprejela žena z besedami: «Nikar ne razgrajaj! Sicer zvedo ljudje, da sem ga ubila.» Kakor blisk je planil starček v sobo, kjer je ob pogledu na krvaveče mrtvo truplo sinovo zblaznel. Mati je hotela skočiti v vodnjak, a so jo vaščani prijel. Bila je izročena sodišču, dočim so njeneža moža odvedli v blaznico.

× **Blesteče nogavice** so poslednja modna novost, ki so jo iznašli pariški fabrikanti. Te nogavice izgledajo podnevi kakor vsake druge, ponoči in že v mraku pa zableste na obeh straneh kakor kresnice, a na vrhu nogavice, kjer se nahaja nekaka roža, se vidijo zeleni in rumeni žarki. Svetloba, ki gre od ženskih nog, vpliva baje zelo očarljivo, obenem pa je praktična, ker ženska lahko vidi, kod stopa. Blesteče nogavice so še skrivnost iznajditelja. Le toliko se ve, da svetlobo povzroča fosfor v zvezi z neko drugo tvarino. Seveda je par takih nogavic zelo drag.

ŽENSKI VESTNIK

Da krompir ne požene poganjkov. Kdor hoče, da mu krompir, ki je določen za domačo potrebo do novega pridelka, ne požene poganjkov, mora vzeti vroče vode, jo vliti v primerno posodo ter vreči vanjo toliko krompirja, da ga voda pokrije. Krompir pusti v tej vodi le nekoliko minut. Nato izlij vodo in spravi krompir na suh prostor. Poganjanje krompirja je s tem odpravljeno in tak krompir se drži dolgo časa.

Sredstvo, da pisano blago obdrži barvo. Da ti pisano blago ne izgubi barve pri pranju, moraš blago najprej namočiti v slani vodi in šele potem oprati. Zadržuje se, da je to sredstvo jako zanesljivo. Poskusite!

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dober izgovor.

Cerkovnik: «No, Janez, dajte kaj v pušico.»

Janez: «Ne morem, sem strašno zadolžen.»

Cerkovnik: «Bogu ste več dolžni kakor ljudem. Le kar dajte!»

Janez: «Imate prav, toda Bog mi ne bo zameril in bo že počakal.»

Slabo mleko.

Gospodinja: «Čujte, zakaj je letos mleko tako slabo? Lani menda poleti pa ste prinašali vedno dobro.»

Mlekarica: «To je bilo lani ob suši.»

Gospodinja: «A tako, takrat vam je primanjkovalo vode.»

Ne misli se poboljšati.

Sodnik: «Gervazij Tatovič, malo krepko smo vas zašili. Upam pa, da se ne bova več videla.»

Obsojenec Tatovič: «Zakaj ne? Kaj mislijo ti gospod sodnik v pokoj?»

Jasno.

Profesor: «Kakor vidite, ima ta bolnik desno nogo krajšo, tako da šepa. Kaj bi vi v takem primeru napravili?»

Visokošolec - medicinec: «No, jaz bi tudi šepal.»

Tako je izkoristil.

V Kurji vasi je hud potresni sunek splašil ljudi, da so prestrašeni zapustili hiše in pridirjali k župniku po svet.

«Ah, gospod župnik,» je zavajala neka žena, «kaj bo, potres je, potres...»

«Kakšen potres, kje potres, kako potres?» se je razjezil župnik, «saj se le verne duše v vicah kregajo, ker premalo dajete za maše.»

Saj se ne bo zadel.

Nedeljski lovec: «Gospodična Porcijunkula, jaz vas neizmerno ljubim. Če me ne uslišite, se ustrelim.»

Porcijunkula: «Ah, kaj, saj še niste zadeli nobene živali na lovu, pa tudi sebe ne boste.»

Prav gotovo.

Novoporočenka: «Kaj ne, Gustelj, da mi boš dobil dve dekli, ko se povrneva z ženitovanjskega potovanja?»

Gustelj: «Kaj dve, petdeset jih boš še imela, toda ne vseh naenkrat...»

Zato molči.

K Pašiću je bil nekoč povabljen na obed tudi neki klerikalni poslanec, katerega navadni poklic je drugače živinski prekupevalec. Pri obedu so se razgovarjali o politiki, gospodarstvu in valuti, a naš poslanec je ves čas molčal, kakor da je nem.

Končno ga Pašić vpraša, zakaj se on ne udeležuje razgovora.

«Ah, kaj bi govoril,» je menil brihtni poslanec, «saj ti škriči ne razumejo ničesar o kravji kupčiji.»

To ni nič novega.

Gašper: «Ali že veš, da so iznašli srajce, ki te potrebujejo gumbov.»

Ožbovt (ki pogleda pomenljivo na svojo ženo): «To ni nič novega. Jaz nosim takšne srajce, odkar sem poročen.»

Saj ni bolna.

Mati: «Pojdi hitro, Nežika, da te umijem. Gospod živinozdravnik pridejo.»

Nežika: «Saj vendar nisem bolna.»

Med vojnimi dobičkarji.

Mnogo vojnih dobičkarjev je sicer že vzela povojna slana. Vendar jih je še nekaj ostalo. Takšen, ki je še obdržal svoj sijaj, je tudi Simplicij Cesen. Nekoč je njegova žena Školastika povabila več krajevnih veljakov na obed. Za čim dostojnejši sprejem gostov se je oblekla v rdečo svilen obleko ter se vsa obdala z dragocenimi zapestnicami, uhani, prstani in podobnim, da je izgledala kakor razkoračen puran.

Ko je prišel prvi gost, Simplicijev prijatelj Eleverij, se je Simplicij zadovoljno smehljaj.

«Kaj se pa smehljaš?» je menil Eleverij.

«Gledam našo Školastiko,» je odvrnil Simplicij, «po pravici povedano, tako grda pa tudi ni.»

Eleverij: «Kako grda?»

Simplicij: «No, tako grda, kakor izgleda.»

Ožbovt in menažerija.

Ožbovt je prišel v Ljubljano in njegova prva pot je bila v Lattermannov drevored, kjer se je ustavil pred menažerijo in ugibal, ali naj vstopi ali ne.

Lastnik menažerije je opazoval Ožbovtovo omahovanje, pa mu je dejal: «Le vstopite, le! Če ne vstopite, bo lev mislil, da se ga bojite, pa boste osramočeni v vsej Afriki.»

Dober jezik ima.

Matija: «Tale Gustelj ima pa že salamensko namazan jezik. Ko me je včeraj pumpal, da mu posodim 1000 dinarjev, so besede kar lile iz njega kakor iz studenca.»

Janez: «Boš že videl, kako bo jecljal, kadar mu bo treba teh 1000 dinarjev vrniti.»

Sedaj je dobro! pravi mož, ko mu je njegova pametna žena zdrgnila hrbet in ude s Fellerjevim bolečine olajšujočim Elsafluidom. Imate li bolečine v udih, nahod, glavobol, zobobol, grče? Ali trpite na slabosti, slabem spanju, nervoznosti? Poizkusite Fellerjev Elsa-Fluid, ki vam bo v hudih dneh dober prijatelj. Zavoj s šestimi dvojnati ali dvema specialnima steklenicama z zavojnico in poštnino za 62 Din v lekarni Evgen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI

Prodam

skoro novo 5vrstno harmoniko tvrdke F. Lubas, narejeno prav dobro in lepo. — Cena 3250 dinarjev. 24 Alojzij Mohorič, Martinvrh, p. Železniki.

Domače sredstvo, ki vam je potrebno

in ki bo tudi pri vas ob vsaki priložnosti pokazalo, da vam olajša bolečine, je: LEKARNARJA FELLERJA ELSA-FLUID. Vrelec močil že skozi 26 let izkušen in priljubljen! Znotraj za želodec, pri krčih in bolečinah nekoliko kapljic na sladkorju. Hitro deluje kot sredstvo za drgnjenje pri revmatičnih bolečinah in v vseh primerih, kjer je masaža potrebna! Odstrani nahod in stori neobčutiljivega proti mrzlemu zraku, je enako dobro za oči, ušesa, zobe, glavo, usta in grlo! Z zavojnico in poštnino stanejo:

- 1 zavoj s 6 dvojnati ali 2 special. stek. 62 Din.
- 2 zavoja s 6 dvojnati in 2 special. stek. 96 Din.
- 3 zavoji s 12 dvojnati in 2 special. stek. 130 Din.
- 6 zavojev s 18 dvojnati in 6 special. stek. 240 Din.

Naročila točno nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar
v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

Za dopolnitev zav. ja se priporočajo: ELSA SVEDSKE KAPLJICE za želodec, ki pospešujejo prebavo in ELSA ZAGORSKI SOK proti kašlju in bolečinam v prsih.

Knjižnice, čitalnice, društva

omislite si v najkrajšem času prelepi roman „AMADIS“, ki ga je iz portugalske prevlel dr. A. Debeljak. Inozemska kritika pravi, da je to najlepša in morda najzabavnejša povest na svetu. — Cena 22 Din 25 s poštnino vred. Naročila sprejema

Založba VIGRED (I. Albrecht), Ljubljana, Škofja ulica 8/1.

J. Stjepušin
SISAK 9
priporoča
boljše tamburice, strune,
partiture in ostale potreb-
ščine za vsa glasbila.

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in
vloge na tekoči račun
ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vezane vloge
obrestuje po dogo-
voru. Podeljuje proti
dobremu poročtvu oseone,
trgovske in obrtne, po-
sebno kratkoročne kredite.

Kdor rad čita lepe povesti,
naj naroči priljubljene
romane „JUTRA“

Do sedaj so izšli sledeči:

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

Pater Kajetan

Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti
3 Din več.

Tigrovi zobje

Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti
Din 2.— več.

JEAN DE LA HIRE:

Lucifer

Fantastičen roman v VI. delih. Cena broširano
Din 45.—, vez. Din 55.—, po pošti Din 2.— več.

FEREAL CUENDAS:

Veliki inkvizitor

Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije
Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti
Din 2.— več.

HARRY SHEFF: —>>

Hči papeža

Zgodovinski roman, ki popisuje krvočelnost in
nepravno življenje papeža Aleksandra VI., nje-
govoga sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije.
Broširano Din 30.—, vezano Din 40.—, po pošti
Din 2.— več.

CLAUDE FARRERE:

Gusarji

Zgodovinski roman iz življenja morskih ropar-
jev v XVII. stoletju. Cena broš. Din 20.—, vez.
Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER: —>>

Blagajna velikega vojvode

Roman. Broš. Din 15.—, vez. Din 25.—, po pošti
Din 2.— več.

FR. HELLER: —>>

Prigode gospoda Collina

Saljiv detektivski roman iz velikega sveta. Cena
Din 10.—, po pošti Din 2.— več.

Knjige se naročajo pri upravnistvu „Jutra“
v Ljubljani, Prešernova ulica 54.